

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὁγδοὺς

Συνδρομὴ ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἰτήσιαι. - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

22 Ἰουλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ

Δικαστηρίου τοῦ τμήματος τῶν Βορείων Κυκλάδων ἐπὶ Ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ¹

Γ'

Φίλιππε

Σοὶ εἶπον, νομίζω, ὅτι ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου, ἀναλόγως τῆς ἀυξήσεως τῆς τύχης καὶ περιωπῆς τῆς Πρωσίας, ἠύξησε καὶ αὐτή. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοσαύτας διαστάσεις ἡ αὐξησις, ὥστε ὅτε κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους 1878 ὁ Αὐτοκράτωρ ἐδέχετο τοὺς ἐν τέλει, παρουσιασθεὶς καὶ ὁ δήμαρχος τῆς πρωτεύουσας, ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, μετὰ τῶν συγχαρητηρίων εὐχῶν του τῷ ἔφερε καὶ τὴν εὐάρεστον ἀγγελίαν, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἑκατομύριον. « Ἀξιόλογος εἶναι ἡ ποσότης, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ Αὐτοκράτωρ ἄλλ' ἡ ποιότης ; . . . » Εἰς τὴν ἐρώτησιν δὲ ταύτην ἀπήντησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους δύο βδελυραὶ βασιλακτικαὶ ἀπόπειραι.

Ἡ δ' ἐπέκτασις ἐγένετο κατὰ πάσας μὲν τὰς διευθύνσεις, πρὸ πάντων δὲ πρὸς μεσημβρίαν, πρὸς ἣν τὸ Βερολίνον δύο ἐξέτεινε μακροὺς βραχίονας, μέχρις οὗ δι' ἀμφοτέρων συνέλαβεν ἐτέραν πόλιν, τὴν Σαρλοττεμβούργην, καὶ ἐντὸς τῆς βαθείας ἀγκαλῆς των ἐνέλαβεν ἀπέραντον παράδεισον, τὸν καλούμενον *Θηρίων ἢ Ζώων κήπον*. Ἐχει δὲ οὗτος ὠρῶν διαστάσεις, καὶ ἔστι τὸ πλείστον φυτευτός· δι' ὃ καὶ ὅτε ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου ἔλεγε πρὸς τινὰ τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Πρωσία δὲν ἔχει ὠραῖα δάση ὡς τὰ τῆς Ἑλλάδος, « λαμπρὰ εἰσὶ τῷ ὄντι τὰ ἡμέτερα, εἶπεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ τὰ ἐνταῦθα κινουσι μᾶλλον

1. Ἰδε: σελ. 401, 433.

τὸν θαυμασμόν μου, διότι ἐκεῖνα μὲν παρήγαγεν ὁ Θεός, ταῦτα δὲ ἡ ἀνθρωπίνη φιλοπονία». Ἀληθῶς δ' ἐκπλήττομαι ὅτε βλέπω τὴν ἀγανῆ ταύτην ἔκτασιν περιεπομένην καὶ καλλιεργουμένην μετὰ μείζονος ἐπιμελείας ἢ ὅσην σύ, τῶν ἀνθέων ὁ φίλος, κατέβαλές ποτε εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ πηχουαίου σου κηπαρίου ὑπὸ τὰ παράθυρά σου. Συνεχέστατα εἰς τοὺς περιπάτους μου ἀπαντῶ ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν δένδρων παρατεταγμένους λόγους οὐχὶ στρατιωτῶν, ἀλλὰ νυμφῶν, αἴτινες, ἀντὶ ὑπλῶν φέρουσαι σκευὴ κηπουρικά, σκαλεύουσι, ἀρδεύουσι, θερίζουσι, καθαίρουσι εἰς πᾶσαν γωνίαν τοῦ κήπου. Ἄλλ' ὅποια νύμφαι! Πόσον ἀπέχουσαι τῶν τῆς Ἰλαρᾶς ἡμετέρας μυθολογίας! Πέρυσιν, εἰς τὴν ἐτησίαν καλλιτεχνικὴν ἐκθεσιν τοῦ Βερολίνου, ὑπῆρχε καὶ εἰκὼν ζωγράφου ὀνομαστοῦ, τὰς ζωθοτραφεῖς ταύτας ἀπαδοῦς τῆς Γερμανῆς Δήμητρος περιστάσας. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐθαύμαζον αὐτὴν διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν τῆς ἀξίαν· ἀλλ' ἐγὼ ὅστις ταύτην δὲν δύναμαι νὰ ἐκτιμῶσω, καθ' ὃ μὴ καλλιτέχνης, καὶ παρὰ τῆς τέχνης ἐν ἀπαιτῷ, νὰ μὲ τέρπη, ἐκεῖνη ἠξέουρι πῶς, καὶ νὰ μοὶ δεικνύη τι εὐαρεστότερον ἀφ' ὅ, τι βλέπω καθ' ἑκάστην καὶ ἀνευ αὐτῆς, ἀπέστρεψα μετ' ἀηδίας τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῆς εἰκόνας, διότι μοὶ παρίστα γραίας ῥυπαράς, ῥακοφόρους καὶ ἀγενεῶς δυσσεδεῖς. Καὶ ὁ μὲν συνοδεύων με, ζωγράφος τὸ ἐπάγγελμα, μοὶ ἐξήγει ὅτι ὑπάρχει καλλιτεχνικὴ σχολή, ἡ πραγματικὴ λεγομένη, διότι προτίθεται νὰ παριστᾷ τὰ ἀντικείμενα πραγματικῶς ὅποια εἰσὶ, καὶ ὅτι τῆς σχολῆς ἐκείνης ἐστὶ καὶ ἡ προκειμένη εἰκὼν ἀξιόλογον προϊόν· ἀλλ' ἐγὼ τῷ ἀπεκρινόμεν ὅτι, ἀν ὑπάρχη τοιαύτη σχολή, ἐγὼ δὲν τὴν ἐπλάσα, οὐδ' εἶμαι ὑπόχρεως νὰ βλέπω τὰς παραστάσεις αὐτῆς ὅταν δυσάρετα παριστῶσιν, ὡς δὲ πρὸς τὴν μίμησιν, ὅτι δικαίω τὸν συμπατριωτὴν μου Σπαρτιάτην, ὅστις ἤρνετο ν' ἀκούσῃ τὸν μιμούμενον φωνὴν ἀηδόνος, διότι, ἔλεγεν, « αὐτὰς ἀκουκα ». Ἐστὶ δὲ τῷ ὄντι ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς σχολῆς τῆς πραγματικῆς, διότι παριστᾷ τὰ πράγματα, τὰς εὐγενεστέρου ὀνόματος μὴ ἀξίας ἐκεῖνας γυναῖκας, ἀληθῶς τοιαύτας, ὅποια εἰσὶν, ἀπαισίους τὴν ἀσχημίαν καὶ τὴν ῥυπαρότητα. Ἄλλ' οὐχ ἦττον εὐγνωμονῶ αὐταῖς, διότι εἰσὶν αἱ ἐργάτιδες τῆς ἀκαμίας καλλονῆς τοῦ ἐξαισίου τούτου παρα-

δείσου, θαυμάζω δ' ἐν αὐταῖς καὶ τοῦ δήμου τὴν πρόνοιαν, ὅστις νομίζων ὅτι ἀναγκαῖον εἶναι καὶ νὰ διατηρῇ ὅ,τι ἀπαξ ἐφύτευσε, χορηγεῖ συγχρόνως καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐργασίαν καὶ πόρον ζωῆς εἰς πλῆθος πενομένων οἰκογενειῶν.

Φαντάσθητι ἄλλος ἀτελεύτητον δένδρων συμπφυτευμένων παντός γένους, σχήματος καὶ χρωματισμοῦ. Ἄλλα κυρτοῦνται εἰς εὐρεῖς θόλους μεγαλοπρεπεῖς, ἄλλα δ' αἰρῶσιν εὐθυτενεῖς τὰς κορυφάς των εἰς εὐθαλεῖς πυραμίδας· νῦν μὲν ἀποτελοῦσι δενδροστοιχίας μακράς, ἄς στεγάζουσι οἱ κλάδοι των συναντώμενοι, νῦν δὲ συμπυκνούμενα διαχέουσι σκότος περὶ τὰς ρίζας των καὶ ἀλλαχοῦ ἀραιότερα, ἐπιτρέπουσιν εἰς τὰς ἡλιακάς ἀκτίνας νὰ παίζωσιν ἐπὶ τῆς γλόης μετὰ τῶν ὀρχομένων σκιῶν τῶν φύλλων των. Τινὰ κλίνοντα ἐρωτικῶς κατοπτρίζονται εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν ἀνθέων διεπισσομένους βραχίονας τῆς Σπράιης, ἧτις ἐνταῦθα ἐστὶ διαυγής, καὶ διαπλέεται ὑπὸ κύκνων ὑπερηφάνων· πολλαχοῦ δ' ἀποσυρόμενα, ἢ μετ' ἀνθρῶν θάμνων ἐναλλασσόμενα, ἀφίνουσιν ἀναπεπταμένας ἐκτάσεις, χαριστάτας τὴν θέαν, καὶ τοσοῦτον ἐστὶν ἐντεχνος ἢ ποικιλία καὶ διάθεσις τῶν συμπωματῶν τούτων, ὥστε νομίζεις ὅτι βλέπεις εἰς αὐτὴν προῖον τῆς τύχης μάλλον ἢ τῆς τέχνης. Ἄξιοθαύμαστον δ' ἐστὶ, καὶ οἷον οὐδαμοῦ τοιοῦτο εἶδον, τὸ θαλλερὸν καὶ ὄντως μαρράδινον χρώμα τῆς γλόης ἐνταῦθα κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ ἔαρος, ὀφειλόμενον, ὡς ἔμαθον, ὡς καὶ ἡ ταχεῖα καὶ γενναία φυτικὴ βλάστησις, εἰς τὸ ὑπὸ πᾶν τὸ πεδῖον τοῦ Βερολίνου διηθούμενον καὶ ἀφανῶς διαφύρον ὕδωρ ὑπὸ τὴν ἄμμον, ἧτις ἄλλως θὰ καθίστα τὴν χώραν ταύτην ἐφάμιλλον τῆς Σαχάρας.

Ἄς σοὶ ἀρκέσωσι ταῦτα. Μὴ ἀπαιτῆς νὰ σοὶ περιγράψω λεπτομερέστερον τὴν καλλονὴν τῶν ἐκτάσεων τούτων, αἵτινες φαίνονται ὡς κεκαλυμμένα ὑπὸ πλουσίου ὄλοσηρικοῦ, τὴν πολυτέλειαν τῶν ἀνθέων ἢ κηπευτῶν ἢ αὐτοφυῶν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους, ὅτε θάμνοι καὶ δένδρα εἰσι τεράστια ἀνθοδέσμαι, τὰ μαγευτικὰ ἀρώματα ἃ ἀποπνεύουσιν αἱ ἀκακίαι, αἱ φιλύραι, καὶ μυρία ἄλλα εἶδη εὐωδεστάτων φυτῶν, τοὺς ὑπὸ τὰς σκιάς χαριέντως ἐλισσομένους περιπάτους, οὗς κοσμοῦσι γλυπτικὰ ἔργα καὶ ἔδραι προσκαλοῦσαι εἰς ἀνάπαυσιν καὶ εἰς ῥευθασμούς. Εἰμὶ ἀδέξιος εἰς τὸ σμυρῶδες περιγραφικὸν ὕφος τῶν λυρικῶν ἡμῶν ποιητῶν (ἐνωῶ τιῶν ἐξ αὐτῶν), καὶ οὐδέμιαν ἀρετὴν ἢ ἐλπίδα εἶχω νὰ τοῖς ἀμφισβητήσω τὸν στέφανον τοῦ διαγωνισμοῦ. Ἐδῶκα νύξιν εἰς τὴν φαντασίαν σου. Ὅ,τι αὐτὴ πλάσῃ θὰ εἶναι καλῆτερον καὶ ἀληθέστερον ἀφ' ὅ,τι ἐγὼ δύναμαι σωρεῖον λέξεις πεφυσημένας.

Ἄλλ' ὁ παράδεισος οὗτος ἔχει, πλὴν τοῦ φυ-

τικοῦ κάλλους του, καὶ ἄλλα δικαιώματα εἰς τὸν τοιοῦτον χαρακτηρισμόν. Ὅταν περὶ τὸ ἐσπέρας, εἰς σκέψεις παραθεδομένους, διέρχῃσαι τὰς μονῆρας, ἐνίοτε ὅμως καὶ τὰς πολυανθρώπους αὐτοῦ ἀτραπούς, οὐ σπανίως, συνεχέστατα μάλιστα, συμβαίνει ν' ἀπαντᾷς τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν, ἢ γνησίους μάλλον ἐκείνων ἀπογόνους, βαδίζοντας βραδέως ἐμπρὸς σου ὑπὸ τὰ πυκνά φύλλα, ἢ εἰς τὰ ὑπόσκια ἐδώλια καθήμενους ἐν τρυφερᾷ περιπτύξει, ὡς ἦσαν οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ἀφ' οὗ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ πρωτοπλάστου ἐξήχθη τὸ ἀριστον καὶ φίλτατον αὐτοῦ ἧμισυ.

Ἰπάρχουσι δὲ καὶ περιστάσεις καθ' ἃς ἐτι ἐγγυτέρα ἐστὶν ἡ ἀναλογία πρὸς τοὺς πρωτογενεῖς τοῦ παραδείσου κατοίκους. Καθ' ἕκαστον θέρος, ἐπὶ τῶν θερμότερων νυκτῶν, ἢ ἀστυνομία ἐπιχειρεῖ εἰς τοὺς μάλλον ἀπομακρυσμένους μυχούς καὶ διαδρόμους τοῦ Βερολινείου παραδείσου τὴν κατὰ δάσος ἐρευνᾶν, ἢ ἀνθρωπηλασίαν, καὶ πολλάκις εἰς τὴν ἐπίκλησιν αὐτῆς «Ἀδὰμ, ποῦ εἶ;» ἐμφανίζονται Ἀδὰμ. τινες, ἐσταλμένοι ἐνίοι ὡς ὁ πρῶτος ἐκεῖνος πρὶν ἢ ἀνακαλυφθῆ ἢ συκῆ, ἄνδρες λάτρεις τῆς ἐλευθέρως φύσεως, προτιμῶντες τὴν δροσερὰν αὐρὰν τῆς νυκτός ἀπὸ τοῦ πνιγροῦ καὶ ἐνοικίον ἀπαιτοῦντος ἀέρος τῶν δωματίων, τὴν γλόην θέλοντες κλίνην, προσκεφάλαιον τὴν ρίζαν τῶν δένδρων καὶ τὸ φύλλωμα αὐτῶν στέγην, ἢ καὶ ἄλλους ἔχοντες λόγους ἵνα προκρίνωσι τὰς πυκνάς σκιάς ὑπὲρ τὸ ὄχληρον φωταέριον. Ἄλλ' ἢ ἀστυνομία, περὶ ὅς παρὰ ἀστυνομία, ἀκόμη καὶ ὅταν εἶναι ἐριππος, μὴ ἐκτιμῶσα τὰς αἰσθηματικὰς ταύτας διαθέσεις, συλλαμβάνει τοὺς εἰδυλλιακοὺς τούτους ποιητάς, καὶ, καθ' ἃ εὐρίσκει τεκμήρια ἵνα ἐκτιμῆσιν τοὺς λόγους τῶν νυκτικῶν ἐκείνων πλανήσεων, φιλοξενεῖ αὐτοὺς ἢ εἰς τὰς φυλακάς, ἢ εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταγῶγια τῶν ἀστέρων, εἰς ταῦτα δ' ἐπὶ δύο μόνας νύκτας, ἵνα ἐν τῷ μεταξὺ εὐρωσιν ἐργασίαν.

Τώρα ἴσως περιμένεις νὰ σεῖπῶ καὶ τίνος φύσεως ἢ εἶδους εἰσὶ τὰ θηρία καθ' ἃ ἐκλήθη ὁ τῶν Θηρίων ἢ Ζῶων κῆπος. Μὴ περιμένε. Ὅνομάζεται Θηρίων κῆπος ὡς ὁ lucus a non lucendo. Ἄλλα ζῶα εἰς αὐτὸν δὲν ὑπάρχουν, πλὴν τῶν ποικίλων πτηνῶν, ὧν τὰ ἄσματα ζωογονοῦσι τὰ ἄλλα, καὶ πλὴν τῶν ἀνθρώπων περὶ ὧν ἀνωτέρω. Πρῶτος ἐφαίνοντο ποῦ καὶ ποῦ τινὲς ζῶοι σκίουροι ἀναρριχώμενοι εἰς τὰ δένδρα. Ἄλλ' ὑπῆρχε πόλεμος ἀκήρυκτος μετὰ αὐτῶν καὶ τῶν περὶ τῶν κατοίκων τῶν κλάδων, ὧν τὰ μικρὰ τετραπόδα ἐπεβουλεύοντο τὰς φωλεὰς καὶ κατέστρεφον τὰ ὠά. Οἱ παῖδες τοῦ Βερολίνου συνεμάχησαν μετὰ τῶν πτηνῶν, ἢ δὲ ἀστυνομία, μάρτυς τῆς εἰς ταῦτα γινομένης πανωλεθρίας, ἔκρινεν εὐλογον νὰ τηρήσῃ ἐνοπλον οὐδετερότητα. Οὕτως ἐντὸς ὀλίγου τὸ γένος τῶν σκιοῦρων ἐξέλιπεν.

Ἄν ὅμως θηρία δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κῆπον τῶν θηρίων, ὑπάρχουσιν ἀλλαχοῦ, καὶ πολλά, καὶ ἐπιμελῶς τρεφόμενα, εἰς τὸν ζωολογικὸν λεγόμενον κῆπον. Εἰς αὐτόν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀποκοπέντα, καὶ πολλὰν ἐπίσης ποικιλίαν καὶ ἔκτασιν ἔχοντα, διακίτωνται, κατὰ τὰ ἴδια ἕκαστον ἦθη, ἀν οὐχὶ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἐπισημότερα τῶν μαστοφόρων, τῶν πτηνῶν, τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν ἀμφιβίων. Εἰς μεγάλην, ἐντὸς περιστυλον καὶ κατὰ τὸ κέντρον καταφύτον αἰθουσαν ζῶσι πάντα τῶν ἐλάφων τὰ εἶδη, ἔχοντα καὶ ἔξω εὐρὴν περιβόλον, εἰς ὃν πλανῶνται ἐν ἡμιελευθέρῃ καταστάσει ὑπὸ τὰ δένδρα. Ἐντὸς τελεμάτων ἐντρυφῶσιν οἱ βούβαλοι καὶ ὁ ἄγριος καὶ δασὺς Ἄρωγ. Οἱ Καγκαρὸυ κατ' ἀναστήματα διηρημένοι, σκιρτῶσιν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν των, ἐν τῇ φυσικῇ πῆρᾷ τῆς γαστέρας των στεγάζοντες τὰ παιδία των. Οἱ ἐλέφαντες καὶ ρινόκεροι κατοικοῦσι βασιλικῶς εἰς κατάγραφον καὶ κατάχρυσον Ἰνδικὴν παγόδα· ὁ τῶν λεόντων κλωθὸς ἐγκλείει, πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνοίκων του, βράχους καὶ σπῆλαια, καὶ εἰς δεξιὰς ἐλευθέρως πλέουσιν ὁ δυσειδὴς ἵπποπόταμος, εἰς ὃν Ἐλλην πέρυσιν ἐκόμισε φίλην σύζυγον ἐκ τῶν ἑλλῶν τῆς Ἀθυσσινίας, καὶ ἐν βαθεῖ ὕδατι ὁ θαλάσσιος λέων, «δράκων οὗτος ὃν ὁ Θεὸς ἐπλάσεν ἐμπαίζειν αὐτῇ», καὶ ὅστις, ὅταν ἐξάγῃ τὴν κεφαλὴν του τοῦ ὕδατος, καὶ περιφέρων τοὺς ὠραίους νοήμονας ὀφθαλμούς του, ὠρύηται φροβερὸν, νομίζεις ὅτι βροντᾷ καταγίγεις, καὶ καταπνίγεται ἢ φωνὴ τῶν χερσαίων του ἀδελφῶν, καὶ πάντων τῶν ἄλλων φωνητικῶν κατοίκων τοῦ θηριοτροφείου. Δις ὅμως τῆς ἐβδομάδος ἀντηγοῦσιν ἐνταῦθα ἕτεροι τόνοι, οἵτινες κατασιγάζουσι καὶ αὐτοὺς τοὺς τοῦ θαλασσοῦ λέοντος, καὶ ἔχρουσι τὴν δύναμιν νὰ ἐλυώσιν ἐνταῦθα τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων τοῦ Βερολίνου, μάλιστα τὸ καλὸν φύλον. Καὶ δὲν ἤξεύρω μὲν τίνα ἐντύπωσιν ἀποτελοῦσιν ὁ Βάγνερ καὶ ὁ Βεθόβεν ἐπὶ τῶν τίγρων καὶ ἐπὶ τῶν λεόντων, ἀλλ' αἱ τιχασσὰ δίποδες τίγρεις τοῦ Βερολίνου συρρέουσιν πρὸς ἀκρόασιν αὐτῶν κατὰ μυριάδας.

Ἄλλὰ καὶ ἐνταῦθα, τὸ περιεργότερον τῶν ζῶων μένει πάντοτε. . . ὁ ἄνθρωπος. Ποτὲ τόση συνώθησι δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ζωολογικὸν κῆπον, ὡς ὅτε ἐπίθεται ἄνθρωπος. Τοιοῦτοι πρῶτος χρόνου ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα Νουμίται, μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ καμήλων, καὶ ἀγγελῶν μικρῶν ἐλεφάντων, ρινοκέρων καὶ ἵπποποτάμων, οἵτινες εἶγον σχεδὸν μεταβληθῆ εἰς κατοικίδια ζῶα. Ἐν ὅ ἰστάμην παρὰ τὰς σανίδας τοῦ περιβόλου των, εἰς μικρὸς ἐλέφας, οὐχὶ μεγαλιέτερος μόσχου, προσελθὼν εἰσήγαγε μετὰ πολλῆς οικειότητος τὴν προσοσκίδα του εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἐπενδύτου μου, καὶ ἐζήτην νὰ εὐρῆ ζάχαριν ἐν αὐτῷ ἢ ἄλλο τι κλοπιμαῖον. Οἱ δὲ ἄνδρες

διήλθον ἐπὶ τῶν καμήλων των ἀπὸ βυτήρος, ἢ ὠρχοῦντο τὸν ἄγριον ἐπιχώριον αὐτῶν πυρρίχιον, καὶ τινες αὐτῶν, ἔχοντες τοὺς χαρακτήρας ὠραίως κανονικοῦς, καὶ τὰς γυμνάς προτομας ὁμοιάζουσας χαλκῶν Ἀπολλῶνων, εἴλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν κυριῶν ὅσαι εἶχον τὸ καλλιτεχνικὸν αἰσθημα μάλλον ἀνεπτυγμένον, καὶ πολλαὶ τοῖς ἐδίδον, πλὴν τοῦ φίλου αὐτοῖς κηπουροῦ, καὶ καρπῶν, καὶ πλακούντων, προσέτι καὶ κέρατα, ἃ αὐτοὶ ἐσπεύδον νὰ ἐναποθέτωσιν εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῶν, ὅπερ ἐστὶν ἡ κορυφὴ τῆς πυκνῆς καὶ σῆλης καὶ εἰς ὑψηλὸν κρόβυλον ἀναδεμένης, μετὰ παχέως δ' ἀλείμματος ἀηδῶς κεχρισμένης κόμης των. Οὐδ' αὐτοὶ δ' ἦσαν ἀγνώμονες πρὸς τοὺς εὐγενεῖς τρόπους τῶν Κυριῶν, καὶ πολλαὶ, τὰς συνεχῶς ἐπικνερομένης, καὶ τὸ περιεργόν, τὰς ὠραιότερας, τὰς ἐγνώριζον κατ' ὄνομα, καὶ τὰς ἐκάλουν ἅμα τὰς ἐδελπον, καὶ μεγάλην χαρὰν ἐξέφραζον ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει των.

Τούτους διεδέχθησαν Λάπωνες, ἰσχυροῦς, ρινοκέρους, ἀσχήμους Ῥώσους χωρικοὺς ὁμοιάζοντες. Τὸ δὲ περιεργότερον αὐτῶν ἦσαν οἱ λάμαί των, καὶ τὸ ὅτι, τὰ παχέα δερμάτινά των ἐνδύματα περιβεβλημένοι, ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ, εὕρισκον ὅτι τὸ κλίμα τοῦ Βερολίνου εἶναι. . . ψυχρὸν!

Μετὰ δὲ τοὺς Λάπωνας ἐκομίσθησαν Παταγόνες, καὶ μετ' αὐτοὺς Ζουλοῦ, περὶ ὧν ὅμως ὑπῆρχαν ὑπόνοιαι ὅτι ἡ πάτριος γλώσσά των ἐστὶν ἡ γυδαία Γερμανικὴ. Ἄλλ' ὁ κύριος Βιρχόφ κατεμέτρησε τὰ κρανία των, καὶ τοὺς ἐκήρυξε γνησίους συνταπίτας τῶν φονέων τοῦ Ναπολέοντος, αἰχμαλώτους, ἴσως τοὺς μόνους αἰχμαλώτους, τῶν Ἀγγλων.

Ἐν γένει δὲ, οὐδέποτε ὁ ζωολογικὸς κῆπος τοσοῦτον πλουτεῖ, ὡς ὅτε ἔχει νὰ ἐκθέτῃ ἄνθρώπους. Δὲν ἔχετε τιὰς νὰ τῷ στείλετε; . .

Ἐν Βερολίῳ, τῆ 20 Ἰουνίου 1879. Ξ.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ

Σύγγραμμα ἐκδοθὲν ἐν Λονδίῳ ἐν ἔτει 1859, φέρον δ' ἐπιγραφὴν «Περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν», τοσοῦτον διήγειρε πάταγον, ὥστε ἐν βραγεῖ χρόνῳ ἐγένετο πασίγνωστον ἀνὰ πάντα τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον διὰ τὸν μέγαν κλονισμὸν ὃν ἐπήνεγκεν εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, προῖον παρατηρήσεως εἰκόσιν ἐτῶν, γεγραμμένον δι' ὅλης τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ σαφηνείας καὶ καταληγὸν εἰς συμπέρασμα κλονίζοντα ἐβρίζωμενας δοξασίας, ἐτυχεν, ὡς εἶκος, τὸ κατ' ἀρχάς διφθόρου ὑποδοχῆς. Ἄλλοι μὲν κατεγέλασαν εὐθύς τῶν ἐπιπεριεργμένων ἰδεῶν καὶ ἐμυκτηρίσθησαν τὸν συγγραφέα, ἄλλοι δὲ, ἐμβριθέστερον σκεπθέντες, ἀπεψάσαν νὰ υποβάλωσι τὰς νέας ἰδέας ὑπὸ τὴν βίασάν των κριτικῆς. Ἐπὶ τούτου δὲ ἤρξατο τότε ἀγὼν ζωηρὸς, εἰς ὃν ἀφ' ἐνός μὲν ἐτάχθησαν ἐπιστήμονες γεγηρακότες ἐν ταῖς πα-

λαιαίς δοξασιαις και μη δυνάμενοι ἀκόπως νά βαδίσωσιν ἐπὶ τῆς νεογαράκτου ὁδοῦ, κληρικὸι Ἰθρησκομανεῖς, και πλῆθος ἄλλο πολλῶν ἕνεκα λόγων πατριώας παραδόσεις ὑπερασπιζομένων ἀνδρῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας θεωρίας, ὅλως τούτων ἀντίθετοι πλῆρεις δὲ τοῦ νεανικοῦ και ὑπερηφάνου θαύρους, ὅπερ παρέχει ἡ παραδοχὴ νέας τινος μεγάλης ιδέας.¹ Ἐκ τούτου ἡ θύελα τῶν συζητήσεων καθίστατο ὁσημέραι ἀγριωτέρα, μὲν δὲ πρὸ μικροῦ ἤρξατο ὑποφώσκουσα αἰθρία τις ἐν τῷ ὄριζοντι τοῦ ἀγῶνος, και μὲν σήμερον δυνάμεθα νά εἰπωμεν ὅτι ὁ ἀγὼν διεξάγεται μετ' ἀξιοπροποῦς ἐπιστημονικῆς γαλήνης.

Ὡς ἐκ τῆς τότε δ' ἐξεγερθείσης γενικῆς ταρχῆς ἡ προσοχὴ τῶν συζητούντων ὅλως ἀπετράπη ἀπὸ τοῦ βίου και τῆς ἀτομικότητος τοῦ ἡγέτου τῶν νέων ιδεῶν. Μόλις ἐγνώριζεν ὁ κόσμος ὅτι οὗτος, ὡς Ἄγγλος, ἔκαμε μίαν περιήγησιν, ὅτι κατόπιν ἐπιστρέψας ἐξῆλθε εἰς ἑσπαυλίν τινὰ μονάζων μετὰ τῆς οἰκογενείας του και ὅτι ἐκαλεῖτο Κάρολος Δάρβιν.

Ἡ βαρύτερη και ἡ ἐμβριθεῖα αὐτοῦ ἦτο τόσῳ μεγάλη ὥστε ἐνῶ τὸ ὄνομά του ἐφέρετο εἰς τὰ στόματα πάντων, οὐδέποτε δὲ παρήρητο ἡμέρα ἐν Ἀγγλίᾳ και Γερμανίᾳ χωρὶς νά γραφῶσι πολλά περὶ αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀπετόλμησέ ποτε νά εἰσδύσῃ μέχρι τοῦ ἀναχωρητηρίου ἐνθα οὗτος ἐμόναζε, και περιγράψῃ αὐτὸν ὑπὸ τινὰ ἑποψίν οἰανδήποτε. Τόσῳ ἐφάνετο ἀπροσπέλαστος και ἀγριος εἰς τὰ ὄμματα τῶν πολλῶν.

Νῦν ὁμως ὅτε ἡ κρίσις τοῦ ἀγῶνος και τῶν ἐρίδων ἐπικρατεῖ, ὅτε και οἱ ὅλως ἀντίθετοι τῶν ιδεῶν τοῦ Δάρβιν ἤρξαντο προτείνοντες κλάδους ἐλαίας, νῦν και αὐτὴ ἡ ποίσις τονίζει εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρός στροφὰς ὑψηλῆς φιλοσοφικῆς ποιήσεως, και βιογραφικῆς εἰδήσεως καθιστώσι τὸν ἄνδρα γνωστότερον και ἡμερώτερον.

Ἐπὶ τῇ κατά τὸ ἔτος τοῦ τοῦ ἑβδομηκονταετηρίδι τοῦ βίου τοῦ Δάρβιν τὸ γερμανικὸν περιοδικὸν *Κόσμος* τὸ ἀποκλειστικῶς περὶ τῶν δαρβινικῶν θεωριῶν πραγματευόμενον ἐξέδοτο ἴδιον φυλλάδιον πρὸ δύο μηνῶν, περιέχον τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ και ἀπαραίτητην τῶν πολυαριθμῶν και ποικίλων ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων συγγραμμάτων. Τὴν βιογραφίαν ταύτην και μόνον

1. Πυρὴν τῶν ιδεῶν τοῦ «Περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν» συγγραμματος ἦτο ὁ ἐξῆς:

Πάντα τὰ ὄντα, ζῶα τε¹ και φυτὰ, διὰ τοῦ ἀγῶνος αὐτῶν πρὸς ὑπαρξίν και διὰ τῆς ἰδιότητος τοῦ προταρμύσεσθαι ἐκάστοτε εἰς ἔξωθεν ἐπ' αὐτῶν ἐνεργοῦσας ἐπιδράσεις, ἀλλοιοῦνται και μεταβάλλονται εἰς τὸ διάστημα τῶν αἰώνων, μεταπίπτοντα ἀπὸ τῆς μιᾶς μορφῆς εἰς τὴν ἄλληλ. (Θεωρία τῆς μεταπτώσεως, Transmutations theory). Πᾶσαι αἱ μορφαί τῶν ὄντων αἱ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν αὐτὴν κλάσιν, τάς τε κ.τ.λ. εἰσὶν ὁμοίαι, συγγενεῖς εἰς αἷματος, ἄτε ἀναπτύσσονται αἱ μὲν ἀπὸ τῶν δε. Πᾶσαι δὲ αἱ ὁμοίαι μορφαί κατὰ τοὺς οὐσιώδεις αὐτῶν χαρακτήρας εἰσὶ και ἀληθῶς συγγενεῖς.

μεταφέροντες ἐξελθισμένην εἰς τὰς στήλας τῆς *Ἑστίας*, ἣτις και ἄλλοτε ἐπιλοξένησε μικρότατον τοῦ Δάρβιν ἔργον (ἐν τόμῳ Δ' σ. 817), νομίζομεν, ὅτι καθιστώμεν γνωστότερον παρ' ἡμῖν ἕνα τῶν μεγαλοφυῶν ἀνδρῶν τῶν ἡμετέρων χρόνων.

Τὸ κύριον περιεχόμενον τῶν ἐπομένων βιογραφικῶν σημειώσεων, λέγει ὁ βιογράφος αὐτοῦ κ. *Prayer*, χρεωστῶ εἰς τὴν καλοσύνην αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Δάρβιν. Καίτοι δὲ αἱ σημειώσεις αὐτὰι εἰσὶ πρὸς τὸ παρὸν ἐβρίμμεναι χυδὴν ἐνταῦθα, παρέχουσιν ὅμως σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τοὺς μέλλοντας τοῦ ἀνδρός βιογράφους, ἄτε πᾶσαι φέρουσαι τὸ κύριον τῆς ἀκριβείας, πρᾶγμα οὐχὶ τόσῳ συχνὸν εἰς τὰς ἐκάστοτε δημοσιευόμενας βιογραφίας.

Ὁ Δάρβιν κατάγεται ἐξ εὐφυῶς και λογίας οἰκογενείας. Ὁ διάσημος αὐτοῦ πάππος *Ἑρασμος Δάρβιν* (γενν. τὸ 1731 ἀποθανὼν δὲ τὸ 1802 ἐν Δερβύ) ἦτο ἰατρός και συγγραφεὺς ποικίλων σπουδαίων και εὐφραντάων πραγματειῶν, δι' ὧν ἐγένετο γνωστός εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον.

Ὁ υἱὸς τοῦ *Ἑράσμου Δρ. Ροβέρτος Βάριγγ Δάρβιν*, δὲν ἠκολούθησε φυσικοφιλοσοφικὰς σπουδὰς. Ἀφιερῶθη ὅλως εἰς τὸ ἰατρικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, ὡς πρακτικὸς δὲ ἰατρός ἠγαπάτο τὰ μέγιστα ἐν *Schrewsbury*. Ὁ Ροβέρτος οὗτος ἀποθανὼν ἐν ἔτει 1848, ἐπέπρωτο νά μὴ ἐπιζῆσῃ τῆς δόξης τοῦ υἱοῦ, τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς θεωρίας τῆς ἀναπτύξεως. Πλὴν τοῦ υἱοῦ δὲ τούτου, ὃν ὠνόμασε Κάρολον, κατέλιπε και ἕτερον υἱὸν και τέσσαρας θυγατέρας.

Ὁ Κάρολος Δάρβιν ἐγεννήθη τῇ 12 Φεβρουαρίου 1809 ἐν *Schrewsbury*. Ἐνταῦθα ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα μαθήματα, φοιτήσας ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη εἰς τὸ αὐτόθι σχολεῖον, μέχρι τοῦ 1825, ὅτε, ἑκαταεκαέτης γενόμενος, μετέβη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ *Ἑδιμβούργου*, δύο δ' ἔτη βραδύτερον εἰς τὸ τῆς *Κανταβριγίας*. Ἐνταῦθα συνήψε φιλίαν πρὸς *Henslow*, τὸν καθηγητὴν τῆς βοτανικῆς, ὁ ὅποιος νύξησε τὴν κλίσιν τοῦ νέου πρὸς τὰς φυσικοῖστορικὰς σπουδὰς ἕνεκα τῶν θελατικῶν αὐτοῦ και τερπνῶν παραδόσεων. Ὑπὸ τοῦ ἐξαιρέτου δὲ τούτου ἀνδρός ὠδηγήθη εἰς ἀληθῆ ὁδὸν ἡ τότε ἀναφυομένη μεγαλοφυία, ἐξ ἧς ἐμελλον νά προκύψωσι τόσῳ ἐξαισία και λαμπρὰ ἐπιστημονικὰ ἐξαχόμενα. Οὐδεὶς δὲ ποτε ἐπέδρασε τόσῳ ἐπὶ τῆς διανοίας τοῦ Δάρβιν, ὅσῳ ὁ *Henslow*, αὐτὸς δ' οὗτος ἀναμνησκείται μετὰ συγκινητικῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ διδασκάλου, ὅστις και βραδύτερον διατήρησε μετ' αὐτοῦ εὐλικρινεστάτην φιλίαν.

Τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐξετάσεις ὑπέστη ὁ Δάρβιν τῷ 1831 ἐν *Κανταβριγίᾳ*, ἐγένετο δὲ *B. A.* (*Bachelor of Arts*) βραδύτερον δὲ και *M. A.*

(*Master of Arts*) ἀξίωμα ἰσοδύναμον περίπου πρὸς τὸ τανῦν ἐν Γερμανίᾳ ἀδιδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας». Περὶ τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν τοῦ Δάρβιν οὐδὲν ἀξίον λόγου ἔχομεν νά προσθέσωμεν. Ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ νεανικῆς ἡλικίας ἠρέσκετο τὰ μέγιστα συλλέγων φυσικὰ σώματα και παρατηρῶν τὰ ἦθη τῶν ἀγρίων ζῴων. Ἦτο δὲ τόσῳ ἐκδοτος εἰς τὴν θήραν, ὥστε κατὰ τὸν σχολικὸν χρόνον ἐλάχιστα νύχαρῖστεῖτο εἰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας. Αἱ ἐπιστημονικαὶ παραδόσεις προξένουν εἰς αὐτὸν ἄνιαν, αὐτὰι δὲ διέφευραν ἐπὶ τρία ἔτη πᾶσαν αὐτοῦ κλίσιν πρὸς τὴν γεωλογίαν. Ἐχαιρε δὲ τότε ἄκρας ὑγείας και εἶχε βρώμην σώματος ἀσυνήθη. Πλὴν τῆς γεωλογίας ἠμέλει και τῆς ἀνατομίας, και τοὶ ἐν *Ἑδιμβούργῳ* τυχῶν ἐξαιρέτων περιστάσεων δις δὲ ἢ τρίς μόνον ἐφοίτησεν εἰς τὰς παραδόσεις, διότι ἡ ἐπὶ πτωμάτων ἔρευνα προὔκαλει εἰς αὐτὸν ναυτίαν. Ἀλλὰ δι' ὅλου τοῦ βίου εἶτα μετεμέλλετο ἐπὶ τῇ ἀμελείᾳ και ἀδιαφορίᾳ πρὸς τὰς ἀνατομικὰς σπουδὰς, ἐθεώρει δὲ τὴν ἀπάλειαν ταύτην ὡς ἀνεπανόρθωτον. Ἐνεκα τούτου βραδύτερον διπλασιάσας τὰς μελέτας αὐτοῦ κατώρθωσε νά μὴ ὑποφαινῆται χάσμα τι ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς ἀνατομίας εἰς τὰ ἔργα του.

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὁ Δάρβιν ἐν Σκωτίᾳ διαμένων ἀφιερῶθη εἰς ἔρευναν ἀτελεστέρων τινῶν θαλασσιῶν ζῴων, ἄτινα ἐδίδασκεν αὐτὸν νά συλλέγῃ και σπουδάξῃ ὁ διδάκτωρ *Grand*, τότε μὲν ἰδιωτικῶς ἀσχολούμενος εἰς ζωολογικὰς ἐρεῦνας, βραδύτερον δὲ καθηγητῆς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Λονδίνου. Ἐνταῦθα ὁ Δάρβιν ἔκαμε τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀνακάλυψιν. Εἶδε βρωζῶν τι κατὰ τὴν πρωῒμωτάτην κινητὴν ἔτι αὐτοῦ κατάστασιν. Τὰς ἐπὶ τοῦ ζῴου δὲ τούτου παρατηρήσεις τοῦ Δάρβιν ἀνακοινώσας ὁ *Grand* εἰς τὴν βερνερικὴν φυσικοῖστορικὴν ἑταιρείαν ἐνεθάρρυνε τὰ μέγιστα τὸν νεαρὸν φυσιοδίφην.

Πλὴν τούτου ὁ Δάρβιν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν *Κανταβριγίᾳ* ἐνησχολεῖτο περὶ τὰ ἐντομα, ἰδίως δὲ και σχεδὸν ἀποκλειστικῶς περὶ τοὺς κανθάρους. Ἐκεῖ ἐσυμφιλιώθη και μετὰ τῆς γεωλογίας, προτραπέε εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ *Henslow*. Ἀλλὰ και αἱ σπουδαὶ αὐτὰι δὲν εἶχον ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα, γενόμεναι μᾶλλον πρὸς τέρψιν. Ἐάν τις τότε ἐλεγεν εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα κανθάρου τινός, ὅπερ αὐτὸς ἠγνόει, ἐνόμιζεν, ὅτι τοῦτο και μόνον ἤρκει, και ὅτι ἐγνώριζεν ἤδη πᾶν ὅ, τι ἔπρεπε νά γνωρίζῃ. Οὐδέποτε παρετήρησε τὰ μαθητικὰ ὄργανα οἰουδήποτε ἐνόμου, ἀλλ' εἰργάζετο δουλικῶς, συλλέγων δουκτὰ, κόγγας, φυτὰ, πτηνῶν δέρματα, κανθάρους κτλ. Ὅλα δὲ ταῦτα ἐχρησίμευσαν, καθόσον ἡ συλλογὴ αὐτῆ τῶν τόσῳ ποικίλων ἀντικειμένων, ἐν μεγάλῳ γινόμενῳ, συνετέλεσεν, ὅπως νομίζει και αὐτὸς ὁ Δάρβιν, εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ

παρατηρητικοῦ. Πλὴν τούτων δὲ ἐπεδόθη και εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ζωῆς τῶν πτηνῶν, τὸ δὲ σύγγραμμα τοῦ *White's Natural History of Selborne* ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτὸν τὰ μέγιστα. Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν βιβλίων τὸ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον αὐτόν, ἦσαν αἱ περιγραφαὶ τῶν περιηγήσεων τοῦ *Ὀυμβόλιδου*, τὰς ὁποίας ἐπανελημμένως ἀνεγίνωσκε εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν. Τέλος δὲ, ὡς θαλογοεῖ εἰς ἐπιστολὴν τινὰ πρὸς ἐμὲ αὐτὸς ὁ τανῦν ἐβδομηκοντούτης ἀνάματος και ἀπιστεύτως μετρίσθρων φυσιοδίφης, τότε ἦτο μόνον ἑραστής τῆς φύσεως και θερευτῆς, μέχρι δὲ τοῦ εικοστοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἡλικίας του οὐδὲ ὅλως εἰργάσθη, ἀλλ' ἔκτοτε ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν ἐξ ὅλης καρδίας.

Και δὴ ὡς ἀφετηρίαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ τοῦ ἀνδρός βίου θεωρητέον τὸ ἔτος 1831. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου, ὡς αὐτὸς οὗτος ἐκφράζεται, ἤρξατο τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ παιδεύσεως, ὅπως δ' ἐξάγομεν ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς και τῆς ἀπαραδειγματίστου αὐτοῦ ἐπιστημονικῆς δραστηριότητος.

Ἐθούμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἐπιστημονικῆς περιηγήσεως συνήθρυσεν περὶ ἑαυτὸν ἑταιρείαν περιηγητῶν πρὸς περιοδεῖαν τῶν *Καναρίων νήσων*. Συνέπεσεν ὅμως τότε ν' ἀποστέλλῃ ἡ βρετανικὴ κυβέρνησις πάρονα (βοίκιον) 10 τηλεβόλων, τὴν *Beagle*, εἰς ἐπιστημονικὸν περὶ τὴν γῆν πλοῦν, πρὸς ἔρευναν τῶν παραλίων τῆς *Φαουερλανθίας* (τῆς τοῦ πυρός), τῆς *Παταγονίας*, τῆς *Χιλῆς*, τοῦ *Περου* και τινῶν νήσων τοῦ *Εἰρηνικοῦ Ὀκεανοῦ*, πλὴν τούτου δὲ και πρὸς καταμετρήσεις μήκους περὶ τὴν γῆν. Ὁ πλοίαρχος *Fitz Roy* ἐζήτησε και συνοδὸν ἐπιστήμονα, ἐφάνη δὲ πρόθυμος νά συμπαράλθῃ δόκιμον φυσιοδίφην, πρόθυμον νά τὸν ἀκολουθήσῃ, αὐτὸς παρέχων πάντα τὰ τῆς θεραπείας και τῆς σιτήσεως δωρεάν, πρὸς δὲ τούτοις και μέρος τῆς ἰδίας αὐτοῦ αἰθούσης. Ὁ Δάρβιν μαθὼν τοὺς οὐδὲ ὅλως εὐνοϊκοὺς τούτους ἄρους, προσεφέρθη ἑκουσίως, και ἠρνήθη πᾶσαν ἀπολαβὴν ἐπὶ μόνῳ τῷ ὄρῳ νά μένωσιν εἰς αὐτὸν ἀποκλειστικὸν κτῆμα αἱ συλλογαὶ τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων. Διὰ τῶν συστάσεων δὲ τοῦ πλοίαρχου *Beaufort* κατώρθωσεν ὁ εἰκοσι και δύο ἀριθμῶν ἔτη νεανίας νά λάθῃ παρὰ τοῦ ναυαρχείου τὴν πρὸς τοῦτο ἀδειαν.

Οὐδέποτε λέγει αὐτὸς οὗτος ὁ Δάρβιν, φυσιοδίφης προέβη εἰς διερευνητικὴν ἐπιστημονικὴν περιήγησιν τόσῳ καιὸς παρεσκευασμένος. Μόνον ὡς συλλέκτης φυσικῶν ἀντικειμένων ἠδύνατο νά θεωρηθῇ. Διηγεῖται μάλιστα, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οὔτε ἐγνώριζε τι ἐκ τῆς ἀνατομίας, οὔτε εἶχεν ἀναγνώσει συστηματικὸν τι ζωολογικὸν ἔργον. Οὐδέποτε μέχρι τότε ἤψατο συνθέτου μικροσκοπίου, μὲν δὲ πρὸ ἐξ μηνῶν εἶχεν ἀρχίσει συνοικειοῦμενος μετὰ τῆς γεωλο-

γίας. Όλας όμως τὰς ἐλλείψεις ταύτας ἀνεπλήρωσε συμπαραλαβὼν μεθ' ἐαυτοῦ πλῆθος βιβλίων, ἐργασθεὶς πάσῃ δυνάμει, καὶ ἰχνογραφῆσας πλῆθος ζώων θαλασσίων διαφόρων εἰδῶν. Τότε δέ, καθὰ ὁ ἴδιος ἀνομολογεῖ, ἠσθάνθη βαθύτατα τὴν ἐλλειψὶν γνώσεων καὶ ἀσκήσεως, δὲν ἐνθυμεῖται δὲ ποσῶς ἂν πρὸ τοῦ ταξιδίου ἐκείνου διεξήγαγέ ποτε μεθοδικῶς, κατὰ τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῆς λέξεως, σπουδῆν τινα ἐπὶ ἀντικειμένου οἰουδήποτε, πλὴν πειραματικῶν τινων χημικῶν ἐργασιῶν, τὰς ὁποίας παῖς ἔτι ἐν τῷ σχολείῳ ἐξετέλει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ.

Καίτοι δὲ ἡ ὁμολογία αὕτη φαίνεται ἡμῖν μικρὸν τι ὑπερβολικὴ, πρέπει όμως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀτέλής αὕτη τοῦ Δάρβιν ἐν ταῖς σχολαίσις ἐκπαιδεύσις οὐ μόνον βραδύτερον ἐξισώθη, καὶ δὴ ὑπὲρ τὸ μέτρον, διὰ τῆς μοναδικῆς αὐτοῦ παρατηρητικότητος, διὰ τῆς συνθετικῆς δυνάμεως τῆς διανοίας, τῆς μὴ ὑποχωρούσης πρὸ οὐδεμιᾶς τοῦ συλλογισμοῦ συνεπείας, καὶ διὰ τῆς σπανίας φιλοπονίας, ἀλλ' εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι ἡ πρωτοτυπία τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, ἡ ἀτρομήτως ἀποβρίπτουσα τὴν εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὴν αὐθεντίαν πίστιν, ἀρείεται εἰς τὸ ἄφρον καὶ ἀδέσμευτον τοῦ πνεύματός του ἀπὸ νεότητος. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι καὶ πολλῶν εὐφυστάτων νέων οὐσιωδῶς δυσχεραίνεται ἡ ἀθύπαρτος ἀνάπτυξις διὰ τῆς πολλῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς λίαν ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Δάρβιν ὡς φυσιοδίφης τῆς ἐκδρομῆς ἐν τῷ πλοίῳ *Beagle* κατέλιπε τὴν 27 Δεκεμβρίου 1831 τὸν λιμένα τῆς Δεβομπόρτης, ὅπως ἐπὶ πέντε ὅλα ἔτη ζήσῃ στεροῦμενος τὰ μέγιστα συναντιληπτικῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν, πρᾶγμα, ὑπερ ἀντικαθίστατο βεβαίως διὰ τῆς ἀφύονου ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς φύσεως τέρψεως.

Ἐνταῦθα παραλείποντες τοὺς σταθμούς καὶ τὰς χώρας εἰς ἃς προσήγγισεν ἡ *Beagle*, καὶ τὰς ὁδοιπορίας ἃς εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀμερικῆς ἐπεχείρησεν ὁ Δάρβιν, τοῦτο μόνον σημειοῦμεν, ὅτι τὸ ταξιδίον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὑπῆρξεν ἁμοίρον σπουδαίων ἀτυχημάτων. Ὁ πλοίαρχος καὶ ἅπαν τὸ προσωπικὸν ἐξετέλεσαν ἀξιολογώτατα τὴν ἐντολὴν των, ἡ δὲ μικρὰ αὕτη ἐπιστημονικὴ ἐκστρατεία ἔφερε μείζονα τῶν προσδοκωμένων ἀποτελέσματα.

Τῆ 2 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1836 ἐπέβη ὁ Δάρβιν ἐν Φαλμουττῇ τοῦ πατρίου ἐδάφους, ὑπερ ἕκτοτε οὐδέποτε κατέλιπε. Καὶ τὰ μὲν τρία πρῶτα ἔτη μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ἔζησεν ἐν Λονδίῳ, ἐνθα κατέταξε τὴν πλουσίαν συλλογὴν τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων, διώρθωσε τὰ τοῦ περίπλου ἡμερολόγια καὶ ἐγένετο τακτικὸν μέλος τῆς γεωλογικῆς ἐταιρείας, ἧς ἐξελέγη καὶ ἐπίτιμος γραμματεὺς.

Ἐἶτα μετέβη εἰς *Maer Hall* ἐν Σταφορδσείρῃ

πρὸς τὸν πρὸς μητρὸς αὐτοῦ θεῖον, υἱὸν τοῦ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν ἑμωνύμων σκευῶν πασιγνώστου Ἰωσία *Wedgwood*. Ἐνταῦθα ὁ Δάρβιν ἐνυμφεῦθη τὴν ἐξαδέλφην αὐτοῦ δεσποινίδα *E. Wedgwood*. Ἐκ τοῦ συνοικεσίου δὲ τούτου κατὰγονται τανῦν πέντε υἱοὶ καὶ δύο θυγατέρες.

Ἐνθ' δὲ ὁ Δάρβιν καθ' ὅλην τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἔχαιρε κρατίστης ὑγείας, μετέπειτα ἀπὸ τοῦ 1840 ἐγένετο φιλόνοσος. Καὶ καθ' ὅλον δὲ τὸν περίπλου ἠγωνίζετο ἀδιαλείπτως πρὸς τὴν ἐπίμονον ναυτίαν τῶν θαλασσοπλοούτων, ἐπὶ πέντε δὲ ὅλας ἐβδομάδας ἔμενεν ἐν Βαλπαρέζο κλινοπετήσ. Τούτου ἕνεκα, τῆς ὑγείας αὐτοῦ πολλαχῶς διὰ τῆς κακῆς τῶν πλοίων τροφῆς καὶ τῶν κατὰ τὰς ὁδοιπορίας ὑπερμέτρων ταλαιπωριῶν ἰσχυρῶς διασεισθεῖσας, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐπιδοθῇ ἐν ἡρεμίᾳ διανοίας καὶ σώματος εἰς τὰς σπουδὰς του, βραχὺ μετὰ τὸν γάμον, ἀπαρνήθει ὅλος τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων, κατόκησε κατὰ τὸ 1842 ἐν *Down*, κώμην πεντακοσίων κατοίκων, παρὰ τὰ νοτιοανατολικῶς τοῦ Λονδίνου κείμενα πόλινια *Beokenham* καὶ *Bromley* ἐν *Kent*.

Ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ζῆ σχεδὸν διαρκῶς πρὸ τριακόντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ὁ Δάρβιν μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἐπεξεργαζόμενος τὰς περιγητικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις, κυρίως δὲ ἀσχολούμενος ἀπὸ τοῦ 1833 εἰς τὴν κατὰ τὴν ἔρευναν τῶν ζώων τῆς Παταγονίας γεννηθεῖσαν, ἐν τῇ ἡρεμίᾳ δὲ αὐξήθειαν ἰδέαν τῆς ἀναπτύξεως πασῶν τῶν ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν μορφῶν ἐξ ὀλίγων ἀρχικῶν τύπων, ἰδέαν, ἐφ' ἧς καὶ οἱ ἐπόμενοι αἰῶνες ἐπὶ μακρὸν χρόνον θέλουσιν ἐνασχοληθῆ. Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα τῶν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1842 διήγαγεν ὁ Δάρβιν καταγιγόμενος ἐν *Down* περὶ τὴν πειραματικὴν κατ' ἐκλογὴν ἀνατροφὴν τῶν ζώων καὶ περὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν θεραπείαν τῶν φυτῶν, πειραματίζων καὶ διερευνῶν ἐπὶ τῆς γενετησίης τῶν ἐνοργάνων ὄντων παραγωγῆς, ἐπὶ τῆς μεταβλητικότητος καὶ διαίτης τῶν διαφορωτάτων ὀργανώσεων, ὅπως ἰδρῶση τὴν βάσιν τῆς θεωρίας τῆς ὀργανικῆς ἀναπτύξεως διὰ τῆς ἰδίας θεωρίας τῆς διαλογῆς, ἧτοι τῆς σημασίας ἣν ἔχει ἡ φυσικὴ κατ' ἐκλογὴν ἀνατροφή τῶν ὄντων ἐν τῷ συναγωνισμῷ ἀπασῶν τῶν ὀργανώσεων. Εἰργάσθη δὲ μετὰ καταπληκτικῆς ἐνεργείας καὶ εὐσυναιδησίας, ἐν καὶ μόνον ὑψηλὸν τέλος ἔχον πρὸ ὀφθαλμοῦ. Πόσον δὲ δύναται νὰ κατακοιῆθῃ ὡς σπεύδων, ὁ ὅσῳ προσεκτικὸς τῶσφ καὶ τολμηρὸς φυσιοδίφης, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν μακθάνοντες, ὅτι ἐπὶ εἰκοσαετίαν ὅλην οὐδὲ τὸ παραμικρὸν περὶ τοῦ θεωρίας αὐτοῦ εἶχε δημοσιεύσει, ἀτε συμπληγνῶν καὶ ἰσχυροποιῶν αὐτὴν ἀδιαλείπτως. Καὶ ὅταν δὲ τῆ 1 Ἰουλίου 1838 ἐξεδόθη προσωρινή τις αὐτῆς ἀνακοίνωσις, ἐγένετο τοῦτο τῇ ἐπιμόνῳ προτροπῇ τῶν φίλων αὐτοῦ *Λυέλλ* καὶ *Hooker*.

Οὕτω διήγαγε μέχρι τοῦδε τὸν ἀπλοῦν βίον αὐτοῦ ὁ μέγας ἀνὴρ καὶ οὕτω μέχρι σήμερον διετέλεσεν ἐρευνῶν. Εἴπωμεν δὲ καὶ ὅτι ὁ Δάρβιν ἀπὸ νεότητος εὐρίσκειτο εἰς τὴν εὐτυχῆ θέσιν ν' ἀφιερῇ ὅλος ἑαυτὸν καθ' ἑκάστην εἰς τὴν σπουδῆν· οὐδέποτε ἐγένετο ὑπάλληλος, οὔτε ἐκκλησιαστικὰ δὲ καθήκοντα, οὔτε διδασκαλικά, οὔτε οἰκογενειακὰ φροντίδες παρεκώλυσάν πως τὴν ἄπαστον αὐτοῦ ἐπιστημονικὴν ἐνέργειαν. Οὔτε ἐπέδρασαν ποσῶς ἐπ' αὐτοῦ αἱ τέρψεις καὶ διαχύσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Γράφοντες δὲ ταῦτα δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ὁ Δάρβιν ἐγένετο καὶ μισάνθρωπος. Διότι καὶ σήμερον ἔτι, ὅταν ἡ ὑγεία του ἐπιτρέπη αὐτῷ, δέχεται εὐχαρίστως ἐλικρινεῖς συναναστροφάς· εἶνε δὲ τῶσφ ἀξιαγάπτος ἐν τῇ μετὰ τῶν ἀνθρώπων κοινωνίᾳ, ὅσῳ ἀξιοσέβαστος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ.

Καὶ τὸ εἶδος δὲ τῆς μορφῆς αὐτοῦ ἔχει τι τὸ ἐπιβάλλον. Μακρὸν λευκὸν γένειον, ἀσυνήθης κυρτότης τοῦ κρανίου, μέτωπον προέχον, διφυλακωμένον ὑπὸ τῶν βαθειῶν αὐλάκων τῶν σκέψεων, δακτύλιαι λευκαὶ τρίχες ὄφρυων, σιαζύουσαι τοὺς λίαν βαθέως κεχωσμένους ὀφθαλμούς, ὑποδεικνύουσαι ἰδιάζουσαν ἐπαγωγὸν σπουδαιότητα. Ἄγνοεὶ δὲ τις, προσβλέπων αὐτόν, τί κυρίως ἐκφράζεται διὰ τῆς μορφῆς αὐτοῦ, ἂν ἡ φρόνησις ἢ ἡ εὐφυΐα, ἂν τὸ φιλέρευνον ἢ ἡ ἐμπιστοσύνην διεγείρουσα ἀπλότης.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἀξιωματικῶν ἀτίνα ἐδόθησαν εἰς τὸν Δάρβιν μνημονεύομεν ἐνταῦθα: τοῦ βασιλικοῦ μεταλλίου, ὅπερ ἔλαβεν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς ἐταιρείας ἐν Λονδίῳ τῷ 1833, τοῦ μεταλλίου τοῦ Κομπλέυ τῷ 1864, τοῦ μεταλλίου τοῦ Βολλαστῶνος ὑπὸ τῆς γεωλογικῆς ἐταιρείας. Ἐν ἔτει 1867 ἐγένετο ἱππότης τοῦ πρῶσσοικου τάγματος «pour le mérite». Ἐν ἔτει 1868 τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βόννης ἀνέδειξεν αὐτόν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πενηκονταετοῦς ἑορτῆς τῆς ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ, ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς ἰατρικῆς. Ἡ σχολὴ ἀποκαλεῖ αὐτόν ἐν τῷ διπλώματι ἱδρυτὴν τῆς θεωρίας τῆς ἀρχῆς τῶν εἰδῶν. Πλὴν τούτων ὁ Δάρβιν εἶνε ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς Κανταβριγίας καὶ τῆς Ὁξφόρδης, μέλος τῆς βασιλικῆς ἐταιρείας ἐν Λονδίῳ (F. R. S.), τῆς βασιλικῆς ἐταιρείας ἐν Ἐδιμβούργῳ (F. R. S. E.), τῆς λιναϊκῆς ἐταιρείας ἐν Λονδίῳ, τῆς γεωλογικῆς ἐταιρείας αὐτόθι (F. G. S.), τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Βερολίῳ, Στοκχόλμῃ, Παρισίσις, Βιέννῃ, Πητρούπολει, τῆς καισαρικῆς ἀκαδημίας τῶν περιέργων τῆς φύσεως, τῆς ἐταιρείας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Οὐψαλίᾳ καὶ Νέα Ἰόρκῃ, ἐπίτιμον μέλος τῆς φυσικοῖστορικῆς ἀκαδημίας ἐν Φιλαδελφίᾳ καὶ εἰς πλῆθος ἄλλο σπουδαίων σωματείων.

Πλείον όμως ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς καὶ μείζονα ποικιλίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ βίου παρέχουσιν

αἱ ἐκτεταμέναι αὐτοῦ ἐπιστημονικαὶ ἐνασχολήσεις. Πλὴν τῶν γενικῶς γνωστῶν μεγάλων αὐτοῦ ἔργων ἐξέδοτο ὁ Δάρβιν καὶ πλῆθος γεωλογικῶν, ζωολογικῶν καὶ βοτανικῶν ἐρευνῶν. Ὀλίγιστοι φυσιοδίφαι ἠσχολήθησαν ἐπὶ τόσον εὐρέως ἐπιστημονικοῦ πεδίου καὶ μεθ' ὁμοίας ἐπιτυχίας. Ὁ Δάρβιν δὲν εἶνε εἰδικὸς οὔτε εἰς τὴν ζωολογίαν οὔτε εἰς τὴν φυτολογία ὅτε εἰς τὴν γεωλογία· εἶνε κυρίαρχος καὶ τῶν τριῶν τούτων ἐπιστημῶν. Ἐγκλείει ἐν ἑαυτῷ ἀληθῆ θησαυρὸν φυσικοῖστορικῶν γνώσεων. Τὰς μεγάλας του όμως ἀνακαλύψεις χρεωστέι εἰς τὴν μετὰ ζήλου σπουδῆν τῆς παραγωγικότητος τῶν ζώων καὶ τῆς κατ' ἐκλογὴν θεραπείας τῶν φυτῶν, ἐξ οὗ δύνανται τανῦν νὰ παραδειγματισθῶσι καὶ ἅπαντες οἱ ζωολόγοι καὶ οἱ βοτανικοί. Διότι μέγχοι τοῦδε οἱ κτηνοτρόφοι καὶ φυτοκόμοι εἰργάζοντο χωρὶς νὰ προσέχωσι ποσῶς τὸν νοῦν εἰς θεωρητικὰς ἐρεῦνας· τὰ καταπληκτικὰ δ' ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τῶν περὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν κτηνοτροφίαν τῶν οἰκιακῶν ζώων καὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν φυτοκομίαν τῶν οἰκιακῶν φυτῶν ἀσχιολούμενων εἰδικῶν ἀνδρῶν ἔμενον ὅλος ζῆνα καὶ εἰς τοὺς ἐπιστήμονας συλλέκτας καὶ εἰς τοὺς ζωολόγους καὶ βοτανικοὺς τῆς λιναίας καὶ κυβερτείου σχολῆς. Εἰς τὸν Δάρβιν δὲ κυρίως ἀνήκει ἡ δόξα ὅτι μετὰ πολλοῦ κόπου κατέκτησε καὶ τὸ πεδῖον τοῦτο τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Οὕτω δὲ καὶ τὴν ἐμπειρίαν προήγαγε καὶ εἰς τὴν καθαρὰν θεωρίαν ἀπέδωκε τὴν προσήκουσαν ἀξίαν, ὀριστικῶς ἐξορίσας τὴν προτέραν μονομερῆ τελεολογίαν ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ ἀντικαταστήσας αὐτὴν διὰ τῆς φυσικῆς διαλογῆς.

Ὁ χρονολογικῶς ἐπισκοπῶν τὰ ἅπαντα τοῦ Δάρβιν, θὰ ἐκτιμήσῃ ἐπαξίως τὴν συγγραφικὴν αὐτοῦ δεινότητα, ἧτις συγγρῶνως εἶνε πιστὴ εἰκὼν τῆς ὁδοῦ τῶν σπουδῶν του. Ἐκ τῆς ἐπισκοπῆσεως δὲ ταύτης θέλει παρατηρήσει, ὅτι πρῶτον μὲν ἐδημοσιεύθησαν ἐκ τῶν εἰδικῶν μελετῶν μόνον γεωλογικαί, εἶτα ζωολογικαί, τέλος δὲ σχεδὸν μόνον βοτανικαί. Τανῦν δὲ ὁ μετὰ νεανικῆς εἰσέτι δυνάμεως ἐργαζόμενος φυσιοδίφης ἀσχολεῖται κυρίως εἰς φυσιολογικὰ ἐπὶ τῶν φυτῶν πειράματα.

Παραλείποντες ἐνταῦθα τὰ διάφορα τοῦ Δάρβιν συγγράμματα, ἀναφέρομεν τρία μόνον. Ἐν ἔτει 1839 ἐξέδοτο περιγραφὴν τοῦ περὶ τὴν γῆν περίπλου του, ἐν ἔτει δὲ 1859 τὸ σύγγραμμα τὸ ἰδρῶσαν τὴν νέαν χρονολογίαν ἐν τῇ φυσικῇ ἱστορίᾳ, ἧτοι τὸ *Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν εἰδῶν τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν διὰ τῆς κατὰ φύσιν ἀνατροφῆς ἧτοι τῆς διατηρήσεως τῶν τελειῶν φυτῶν ἐν τῷ ἀγῶνι περὶ ὑπάρξεως*. Λονδῖνον 1859. Ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ συγγράμματος τούτου ἐγένετο τῆ 24 Νοεμβρίου 1859, ἡ δευτέρα ἀμετάβλητος τῆ 7 Ἰανουαρίου 1860 (πε-

ριέχουσα IX-502 σελίδας)· ή τρίτη κδξημένη, διωρθωμένη, έχουσα δε ιστορικὴν εἰσαγωγὴν, τὸν Μάρτιον τοῦ 1864 (XX-538 σελ.)· ή τετάρτη τῷ 1866, ή πέμπτη διωρθωμένη (XXIII-596 σελ.) τὸν Μαΐον τοῦ 1869, ή δὲ ἕκτη ἐκδοθεῖσα εἰς ἀντίτυπα δέκα καὶ ἐπτὰ χιλιάδας ἐν ἔτει 1872. Τοῦ πρωτοτύπου δὲ τούτου ἐγένοντο πάμπολλαι μεταφράσεις, δύο εἰς τὸ γερμανικόν, δύο εἰς τὸ γαλλικόν, δύο εἰς τὸ ῥωσικόν, μία ἀλλανδική, μία ἰταλική, πολλαὶ δὲ ἀμερικανικαὶ πρὸ τοῦ 1870.

Τὸ περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν σύγγραμμα θεωρεῖ ὁ Δάρβιν ὡς πρόδρομον ἄλλων περιεκτικωτέρων συγγραμμάτων, ὧν τῆς δημοσιεύσεως ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1868.

Ἐν ἔτει 1871 ἐξέδασε τὸ τὸ γενικὸν διαφέρον κινήσαν ἔργον, *Περὶ τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου καταγωγῆς καὶ περὶ τῆς γενεσιολογίας κατὰ διαλογὴν ἀνατροπῆς*. Ἀδίκως δὲ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχον ἰσχυρισθῆ, ὅτι ὁ Δάρβιν ἐφοβεῖτο νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς θεωρίας αὐτοῦ τὴν σπουδαιότεραν τῶν συνεπειῶν, ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἔχει ζωικὴν τὴν καταγωγὴν, διότι εἰς δύο χωρία τοῦ ἐν ἔτει 1868 ἐκδοθέντος συγγράμματός του εἶχεν ἤδη σαφῶς ἐκφρασθῆ περὶ τούτου. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἐρευνᾶται τὸ ζήτημα ἐκ βάθρων, καὶ διαφωτίζεται καὶ ὑποστηρίζεται μεθ' ὅλης τῆς σαφηνείας. Τούτου δευτέρα ἐκδοσις, ἐκ δέκα χιλιάδων ἀντιτύπων, ἐγένετο τῷ 1875.

Ὡς πρὸς τὴν ὑποδοχὴν δὲ τῆς δαρβινικῆς θεωρίας δυνάμεθα νὰ εἰπῶμεν, ὅτι αὕτη οὐδαμῶς, οὔτε ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ, διήγειρε τόσῳ μέγα διαφέρον, τόσῳ μεγάλας κατακρίσεις καὶ τόσας συμπαθείας ὅσῳ ἐν Γερμανίᾳ.

Ἀφ' οὗ χρόνου ἤρξαντο ἀναφαινόμενα τὰ συγγραμμάτα του ἀληθῆς πλήμμυρα συγγραμμάτων ἠγέρθη αὐτόθι. Εἰς πλείστα γερμανικὰ πανεπιστήμια καὶ τανῦν ἔτι παραδίδοται ὡς ἰδιαίτερος κλάδος εἰς σπουδαστὰς πασῶν τῶν ἐπιστημῶν εἰς ὑπερπλήρη ἀκροατήρια.

Καὶ ὄντως, οὐ μόνον ἡ Ζωολογία καὶ ἡ Φυτολογία, ἡ Ἀνατομία καὶ ἡ Ἐμβρυολογία, ἀνεπύχθησαν σπουδαίως δεχθεῖσαι τὴν θεωρίαν αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐθνολογία καὶ ἡ Ἀνθρωπολογία καὶ ἡ Φιλοσοφία, ἰδίως δὲ ἡ Ψυχολογία δὲν ἀρνοῦνται ὅτι ὑπέστησαν τὴν ἀνατρεπτικὴν τῆς θεωρίας αὐτῆς ἐπίδρασιν.

Καὶ τὸ μέγα δὲ πρόβλημα πῶς ἀνεπύχθησαν φυσικῶς καὶ τίνι τρόπῳ ἐτροποποιήθησαν κατὰ μικρὸν ἐν τῷ δρόμῳ τῶν αἰώνων αἱ τανῦν ἐν χρήσει θρησκείαι καὶ οἱ τῶν ἠθῶν νόμοι, καὶ τὸ αἶνιγμα λέγομεν τοῦτο, τὸ ὑπὸ τῶν παρελθουσῶν ἑκατονταετηρίδων παραδοθὲν εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους οὐδέποτε θέλει ἀποσφραγισθῆ ἦνευ τοῦ—*δαρβινισμοῦ*.

ΣΠ. ΜΠΑΠΑΡΑΚΗΣ.

Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

καὶ αἱ συνδικαίαι τῶν πενήτων ἐν Λονδίῳ. I

Ἐν Λονδίῳ, τῇ 15 Ἰουνίου 1879.

Πρὸ ὀλίγου περιῆλθον συνοδευόμενος ὑπὸ δύο βοηθῶν τῆς ἀστυνομίας, οὓς ὁ ἀστυνόμος συνταγματάρχης κ. Ἐνδερσον ἔσχε τὴν καλωσύνην νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν διάθεσίν μου, τὰ lodgings καὶ τὰ lanes τοῦ Οὐάιτ Τσάπελ. Δευτέραν ταύτην φορὰν εἰσέδουν εἰς τὰ ἐποχθόνια ταῦτα τοῦ Λονδίνου, ἐνθα οὐδέποτε θέτουσι τὸν πόδα οἱ Ἀγγλοὶ, παρὰ προσδοκίαν δὲ παρετήρησα ὅτι ἐν πᾶσιν ἡ πρόοδος ἢ ἂν θέλετε ὁ συρμός βαίνει εἰς τὰ ἔμπρός. Τὸ Οὐάιτ Τσάπελ τοῦ 1879 δὲν ὁμοιάζει πλέον πρὸς τὸ τοῦ 1876. Αἱ γυναῖκες ὀλιγώτερον ἢ ἄλλοτε σύρουσι τὰς φρικωδῆς γραφικὰς ἐνδυμασίας των, τὰς κοκκίνας καὶ κιτρινας ἐκείνας ἐσθῆτας, με τὰς ὁποίας ὁμοιάζον πρὸς ῥακοφόρους χορευτριάς θεάτρου, οἱ δὲ ἄνδρες δὲν φοροῦσι πλέον τὰ τρυπημένα ἐκείνα καὶ κατ' ἀλλόκοτον τρόπον διεστραμμένα λευκὰ καστέρια, ἄτινα εἶχον ἐμποιῆσαι αἰσθησὴν καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὸν ζωγράφον Νίττην, ὅτε τὸ πρῶτον εἶχον περιέλθει μετ' αὐτοῦ τὴν συνοικίαν ταύτην. Πρέπει λοιπὸν νὰ σπεύσῃ ὅστις θέλει ἐκ τοῦ πλησίον νὰ ἴδῃ ἐν ταῖς μεγάλας πόλεσι τὰς κοινωνικὰς ἐκείνας πληγὰς, αἵτινες ἐν μέρει πανταχοῦ ἐπουλώνονται χωρὶς ἐντελῶς νὰ θεραπευθῶσι, τὰ ῥάκην ἐκείνα, ἄτινα ὁσημέραι ἐξαφανίζονται καὶ καθίστανται κατὰ τὸ φαινόμενον εὐπροσωπότερα χωρὶς ἢ σὰρξ νὰ γίνηται παχυτέρα καὶ χωρὶς νὰ παρέχεται θρεπτικώτερα τροφή εἰς τὸν ἀνθρώπον.

Χθὲς λοιπὸν μετὰ τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας δρόμον ἐφ' ἀμάξης, ἀφορμηθέντες ἐκ τοῦ Πικκαδιλλύ, ἐσθάσαμεν εἰς τὴν εἰσόδον μικροῦ δρομίσκου, Λέμαν στρεϊτ καλουμένου, εἰς τὸ ἄκρον τῆς μεγάλης ὁδοῦ Ὀουλδ Γκάιτ, ἐνθα τὰ πολλὰ κρεωπωλεῖται. Οἱ βοηθοὶ τῆς ἀστυνομίας, εἰς οὓς εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων γενέει γνωστὴ ἢ ἐπίσκεψίς μας, ἐνδεδυμένοι πολιτικὰ ἐνδύματα, περιέμενον τὴν ἀφίξιν τῆς ἀμάξης μας. Ὁ ἕτερος αὐτῶν, ὁ κ. Μῶσερ, ὅστις ὁμίλει λαμπρὰ τὴν γαλλικὴν καὶ εἶχε πέρσει συνοδεύσει τὸν πρίγκιπα τῆς Οὐαλίας εἰς τὸ εἰς Παρίσιους ταξειδίον του, μᾶς εἶπεν ὅτι ὁ συνάδελφός του ἔχων τὴν γενικὴν ἐποπτείαν τῶν lodgings, ἐμελλε νὰ μᾶς ἐδηγήσῃ παντοῦ, ὅπου ἤθελόμεν νὰ ὑπάγωμεν, μᾶς συνίστα μόνον νὰ εἴμεθα σιγαλοὶ καὶ νὰ μὴ ἀποκρινώμεθα εἰς ἐκείνους, αἵτινες ἤθελον τυχὸν μᾶς ἀποτείνει τὸν λόγον.

Ἡ ὥρα εἶνα περίπου ἡ ἐνδεκάτη, εἴμεθα δὲ τέσσαρες ἡμεῖς καὶ δύο οἱ βοηθοί, ἕξ. Ἀπεπέψαμεν τὴν ἄμαξάν καὶ ἐβαδίζομεν περὶ χωροῦντες πρὸς σκοτεινὰς ὁδοὺς, ἐνθα ἀνεφαίνοντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπιφόβα πρόσωπα καὶ σύρονται λευκοφορεμέναι γυναῖκες, νῆυται Ἴρλανδοί, νυκτοπλά-

1. Ἴδὲ καὶ τόμ. Β' τῆς Ἑστίας σελ. 786 καὶ 803.

νητες καὶ ἄλλοι ἐλαύνοντες χειραμάξια, ἐφ' ὧν ἔκειντο ἐκτεθειμένοι βραστοὶ κοχλῖαι, λαχανικά, ραβάρβαρον καὶ κομματῖα ἐρυθροῦ κρέατος. Ὁ χλος πολὺς συνωθεῖται παρὰ τὰς εἰσόδους τῶν ὄξως φωτιζομένων οἰνοπωλείων καὶ πνευματοπωλείων, νεαραὶ δὲ γυναῖκες, τὸ πλείστον εὐμορφοὶ καὶ τινες με ὑπωπιασμένους τοὺς ὀφθαλμούς προσμένουσι, καγγάζουσιν, ὄξουσιν οἰνοπνεύματος καὶ ἰρλανδικοῦ οὐίσκιου.

Εἰσερχόμεθα εἰς τι ῥοδικὸν καφενεῖον—ἄς τὸ ὀνομάσωμεν οὕτως—ὑπερκεχειλισμένον θεορῶδους πλήθους· ἡ ζέστη εἶναι ἀφόρητος. Βλέψεις ἐκεῖ ἠθριώδεις ὄψεις, ἄνδρας φοροῦντας παράξενα καλύμματα, διακρίνεις δὲ καὶ λεπτοὺς πρόσωπου χαρακτῆρας μάλιστα μεταξὺ τῶν γυναικῶν, αἵτινες φαίνονται ἥλιθοι. Ὑπάρχουσι μεταξὺ τοῦ πλήθους οὐκ ὀλίγοι εὐμορφοὶ ἑβραῖαι προσεκτικῶς ἀκροῦμενοι ἀνοήτου τινὸς ἄσματος ἢ παρατηροῦσαι ἀγορῶν ἀοιδὸν μαυρισμένον ἔχοντα τὸ πρόσωπον διὰ κεκαυμένου φελλοῦ καὶ ὄρχομενον με ζύλινα σανδάλια. Ἐπειτα παρουσιάζεται παχύσαρκος γυνὴ με ἐνδυμασίαν ἰρλανδικήν, στρογγύλον ψιθῖνον κάλυμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ κοντὸν φόρεμα καὶ ἀρχίζει νὰ ἄδῃ ἄσμά τι τῆς πατρίδος τῆς, ὅπερ ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ φθοροῦ ἐκείνου ὄχλου ὑποδέχονται λαρυγγικαὶ εὐφημίαι ὅμοιαι πρὸς βρυχθιμοὺς θηρίου. Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ θεορῶδος πρόεδρος τις μαυροφορεμένος ὅμοιος πρὸς τοὺς chairman τῶν συναυλιῶν τῆς ὁδοῦ τοῦ Ὁξφορντ ἢ τοῦ Ἀυμάριτ ἀγγέλλει εἰς τὸ πλῆθος τὰ ἄσματα, τὰ ὅποια ἔμελλον νὰ ψαλλῶσι καὶ τὰ ἄλλα παιγνίδια, τὰ ὅποια ἔμελλον νὰ ἐκτελεσθῶσι. Ὅσον βαθιῶς καὶ ἂν καταβῆς εἰς τὰ κοινωνικὰ στρώματα θὰ ἀπαντήσῃς τὸ μαῦρον φόρεμα ἀκόμη δὲ καὶ τὸν λευκὸν λαϊμοδέτην.

Ἡ μουσικὴ ἐκείνη τρώγλη καλεῖται Wilton's Palace of Varietés. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ θεάτρα ἐναυθα, τὸ θεάτρον Pavillon π. χ., ἐνθα παρίστανται δράματα ὀλιγώτερον αἱματηρὰ ἢ τὰ διαδραματιζόμενα ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ἐξεληθόντες τοῦ παλατίου τῶν Varietés εἰσερχόμεθα εἰς αἴθουσαν χοροῦ, ὅπου ἐν πνιγκροτάτῃ ἀτμοσφαιρᾷ στροβιλίζονται γερμανικὸν στρόβιλον γυναῖκες με ζεφωριασμένα καὶ ἑλεεινὰ ἱμάτια καὶ ἄνδρες ἔτι φαυλοτέρων ἔχοντες τὴν σφιν καὶ τὴν περιβολὴν πρὸς τὸν ἦχον ἐνὸς βαρυαύλου καὶ δύο κλαρινέττων. Ὁρῶντο δ' ἐκεῖ γερμανικὸν βάλις διότι Γερμανοὶ συνήθως συναθροίζονται εἰς τὸ μεταπατηρίον ἐκεῖνο τοῦ ζύθου καὶ τοῦ βράνδου. Ἄστὸς με τεταμένους τοὺς ὄνυχας εἶνε κεντημέρος εἰς τὴν εἰσόδον, ἐξ οὗ λαμβάνει τὸ ὄνομα, ὁ Πρωσσοικὸς Ἄστὸς, ἡ αἰθουσα αὕτη τοῦ χοροῦ ἦτις κεῖται εἰς τὸ Saint George in East καὶ ἔχει φήμην χειροτέραν τῶν χειριστῶν καταγωγίων τῶν Παρισίων. Ὡς ἀναφικτικὰ ἐκεῖ προσφέρονται εἰς τοὺς κτηνώδεις ὀρχιστὰς λουκά-

ΤΟΜΟΣ Η'—1879.

νικα καὶ λεπτοκάρια. Αἱ γυναῖκες, ὧν μία σύρει τετριμμένον φαῖον βελουδένιον φόρεμα διασῶζον ἔτι λείψανα τοῦ πάλαι ἐκ μαύρων χαρδῶν κρασπεδώματος, ὀρχοῦνται καὶ μόναι των, ὡς αἱ μικραὶ γριζέται ὑπὸ τὰ δένδρα τοῦ Πράτερ τῆς Βιέννης, στροβιλιζουσαι με βαρέα ποδῶν κροτήματα. Δὲν δύναται τις νὰ φαντασθῇ πόσον φρικώδης εἶνε ἡ ἀνδρογαρῆς λαμπρότης τῶν ὀφθαλμῶν των καὶ πόσον φαῦλα τὰ προκλητικὰ των μειδιήματα ὑπὸ τὴν ἐκτυφλώσαν λάμψιν τοῦ φωταερίου. Ἀπὸ τοῦ Ἄετοῦ τῆς Πρωσσίας ἄς πορευθῶμεν εἰς μέρος ἰσπανικόν.

Ναῦται τῆς Βαρκελώνης καὶ χαλκοχρόι μείρακες τῶν Γαδεύρων περιστρέφοντες μεταξὺ τῶν ἰσχνῶν δακτύλων των σιγαρέττα θεωροῦσιν ὀρχομένης κορασίδας καὶ ὑπὸ τοὺς κοκκίνοὺς σκούφους των μᾶς παρατηροῦσιν ἐν σιγῇ ἀποροῦντες ὅτι εἰς τὸν Χορὸν τοῦ Ρόδου εἶχον εἰσχωρήσει ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι. Ἀπὸ τῆς καπνισμένης στέγης τῆς αἰθούσης τοῦ Ρόδου κρέμανται τεμάχη σημαίων καὶ πάντων σχεδὸν τῶν ἔθνῶν τὰ ἐμβλήματα εἶνε ἀναπεπταμένα ἐκεῖ, εἰς τὸ δυσῶδες ἄντρον πάσης κακίας. Οἱ εἰς τὸν λιμένα τῆς ἀγγλικῆς μητροπόλεως καταγόμενοι ναῦται εὐρίσκουσιν ἐν τῇ πυκνῇ καπνῇ τῆς πίπας καὶ τῇ βαρεῖᾳ ὁσμῇ τῶν οἰνοπνευμάτων τῆς πατρίδος των πάντες τὰ χρώματα.

Ἄλλ' εἰς πάντα ταῦτα τὰ ποτικὰ καὶ μουσικὰ ἐντευκτήρια, εἰς τὰς σκοτεινὰς ἐκείνας ὁδοὺς δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι ὀλιγώτεροι σχετικῶς εἶνε τώρα οἱ οἰνόφυγες καὶ τοῦτο διότι ἡ ὑπὸ τριῶν ἐτῶν ἐξακολουθοῦσα ἐμπορικὴ κρίσις στερεῖ τοὺς ἐργάτας τῶν ἀναγκαίων χρημάτων καὶ τοὺς ἐξαγκάζει μάλιστα νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὸ work-house (κατάλυμα τῶν ἐργατῶν).

Εἰς τὸ work-house καταλύουσι τὴν νύκτα. Τοιαῦτα νυκτερινὰ καταλύματα συνεστάθησαν καὶ ἐν Παρισίοις, τὰ τοῦ Λονδίνου ὁμῶς θεωροῦνται ὡς ὑποδείγματα. Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τι ἐξ αὐτῶν ἄς ἀκολουθήσωμεν τὸν σκοτεινὸν ἐκεῖνον δρομίσκον τὸν ἐκατέρωθεν σανιδόκλειστον, ὅστις ἀπολήγει εἰς πλατεῖαν ὁδόν, ἐνθα ὅμιλοι ἀνθρώπων διαλέγονται, γελῶσι, ἄδουσιν ἢ ὑβρίζονται. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δρομίσκου, μετὰ πολλοὺς ἐλιγμούς ἐν σκότει ψηλασητῶ, ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιστάτης τῶν καταλυμάτων εἰσερχεται εἰς χαμηλὴν μονώροπον οἰκίαν καὶ χαίρετῖσας ἡλικιωμένην γυναῖκα, ἣτις ἴσταται εἰς τὸ ἰσόγειον, ἐν στενῷ δωματίῳ, ἀναβαίνει συναναβαίνομεν δὲ καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτοῦ, χαμηλόνοτες τὴν κεφαλὴν, κλίμακα στενὴν, ἣτις ἀπολήγει ὡς τρύπα κελλαρίου εἰς μικρὸν καπνισμένον καὶ δυσῶδη θάλαμον, ὅπου οὐκτὼ δέκα ἀνθρωποὶ, πάντες σχεδὸν μαζεμένοι ἐπὶ καταπεπιεσμένων ἀχυροστρωμάτων, προσβάλλουσι τὴν κατὰμαυρον καὶ χαλκοειδῆ των ὄψιν πρὸς τι λυχναρίον καίον ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ἐν ὑαλίῳ δοχείῳ.

58

— Καλημέρα, Ίόνσων! είπεν ὁ ἐπιστάτης. Φωνή δέ τις μόλις ἀκουομένη ἀπήντησε.

— Καλημέρα.

Τίς εἶχεν ὀμιλήσει; Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὧν δύο μὲν ἦσαν ὄρθιοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἔκειντο, πάντες δ' ἐφόρουσαν εὐρωπαϊκὰς ἐνδυμασίας, ἦσαν ἀκίνητοι καὶ ὁμοιάζον πρὸς ἀγάλματα. Τὸ πρόσωπόν των, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο μαῦρον, ἐφωτίζετο ὑπὸ τῶν λυχναρίων ἐκείνων, πρὸς ἃ ἐπλησίαζον καπνίζοντες εἰς πίπας παντοίων καὶ παραδόξων σχημάτων. Ὁ ἀποκριθεὶς εἰς τὸν ἐπιστάτην εἶνε ὁ γέρων ἐκεῖνος ὁ ἰσχυρὸς καὶ κίτρινος, ὁ κοίλην ἔχων τὴν ὄψιν καὶ ἀραιὸν τὸν πώγωνα. Πρὸς τὴν φλόγα τοῦ λυχναρίου θερμαίνει οὐσίαν τινα προσκεκολλημένην εἰς τὸ ἄκρον σύρματος. Ὁ γέρων ἐκεῖνος εἶνε ὁ Ίόνσων ὁ ὀπιρροφος.

Εἶνε Κινέζος καὶ Κινέζοι εἶνε καὶ πάντες οἱ ἄλλοι οἱ ἐκεῖ συγκείμενοι, ναῦται ἐλθόντες εἰς τὴν τρύπαν ἐκείνην, ἐνθα τοὺς περιμένει μακαρῖα ἀναισθησία καὶ χαύνωσις διὰ τοῦ ὀπίου. Μόλις κατήχθησαν εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἀκτὰς ἔτρεξαν εἰς τὴν τρώγλην. Εἰκοσιπέντε ἔτη εἶνε, ἀφ' οὗ ὁ Ίόνσων εἰς τὸ ἀπόκεντρον ἐκείνου τοῦ Λονδίνου μέρος κάμνει τὸν ἔμπορον τοῦ ὀπίου καὶ ποτίζει τοὺς συμπολίτας του θάνατον, τὸν ὁποῖον τῷ πληρώνουσι εἰς ἀγγλικὸν νόμισμα, ἐὰν ἔχωσιν, ἢ ἄλλως εἰς κινεζικόν. Ὁ Ίόνσων γνωρίζει εἰς ποίους ἀργυραμοιβοὺς θὰ ἀνταλλάξῃ τὰ τρυπημένα κέρματα τῆς Κίνας ἀντὶ νομίσματος κυκλοφοροῦντος ἐν Ἀγγλίᾳ· εἶνε πλούσιος, πλουσιώτατος καὶ ὅμως ἐκεῖ θάποθάνῃ, εἰς τὴν ῥυπαρὰν τρύπαν του. Πατὴρ του εἶνε τὸ Σαγγαῖ καὶ τὸ ἀληθές του ὄνομα Ἰωά-Σῶ, τὸ ὁποῖον ἐξήγγλισεν εἰς τὸ Ίόνσων, ἐνυμφεῖθαι δὲ—πρᾶγμα παράδοξον—Ἀγγλίδα γυναῖκα, ἧτις τὸν ἀγαπᾷ καὶ θησαυρίζει ὡς αὐτός. Δὲν εἶνε παράξενον ἡμέραν τινὰ νὰ ἀκούσωμεν ὅτι τοὺς ἐπνιξαν διὰ νὰ κλέψωσι τὴν περιουσίαν των, τίποτε ὅμως δὲν θὰ εὕρωσι διότι φαίνεται ὅτι ὁ Κινέζος κατορῶσαι πού τὰ χρήματά του.

Οἱ ὀπιρροφοὶ οὗτοι καπνίζουσι δώδεκα περίπου πίπας καθ' ἑκάστην. Κινέζοι οὐδέποτε κατὰγονται πρὸς τὸ κατὰστημα τοῦ Ίόνσων διότι τοῦ Οὐρανίου Κράτους ὁ πρεσβευτὴς δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὰς συμπολιτικὰς του, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐπὶ τῶν εἰς Ἀγγλίαν καταπλεόντων πλοίων, νὰ ἐξέρχωνται εἰς τὴν ξηρὰν. Παρατηρῶ τοὺς σαπρούς ἐκείνους κραββάτους, τὰ ἀκίνητα ἐκεῖνα ὄντα, τὰς ὄψεις τὰς μαυρωπάς, τοὺς λευκοὺς ὀφθαλμοὺς, τὰ ῥυπαρὰ τῶν κεφαλῶν καλύμματα! Ὑπάρχει εἰς τὸν τοίχον πίναξ ἀνηρημένος, ἐφ' οὗ εἶνε σημειωμένον πόσας πίπας ἕκαστος ἐκάπνισεν· εἰκόνας τινὲς καὶ εἰς κοδῆκος συμπληροῦσι τὴν ὄλυν τῶν τοίχων διακόσμησην. Ἀσφύξια καταλαμβάνει ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, εἰς διάστημα δύο λεπτῶν τῆς ὥρας δύναται τις νὰ κατὰλη-

φθῇ ὑπὸ φθειριάσεως ἅμα καὶ ὑπὸ ἡμικρανίας. Καὶ ὅμως τάνθρωπινα ἐκεῖνα ὄντα λογίζουσιν ἑαυτὰ εὐδαίμονα ἐν τῇ βρωμερᾷ τρώγλῃ ἀποβλακούμενα ὑπὸ τῆς χρήσεως τοῦ ὀπίου.

— Good night, Ίόνσων!

— Good night!

Ἐξερχόμεθα. Οὐδεὶς κινεῖται. Καπνίζουσιν.

Ὁ δρομῖκος γέμει μικρῶν παιδίων ζητούντων ἑλεημοσύνην, ἐν πέννῃ, ὁ δὲ ἀστεροστικὸς οὐρανὸς ἐπισκέπει τὴν τόσῃ ἀθλιότητα!

Ὁ ἐπιστάτης μοὶ δεικνύει ἀντικρὺ εἰς τοῦ Ἰόνσωνος στενὸν τι παράθυρον καὶ τόσον χαμηλόν, ὥστε θὰ ἠδύνατό τις σχεδὸν νὰ τὸ φθάσῃ ἐκείνων τὴν χεῖρα. Ἐκεῖ μέσα διέτριψεν ὁ Κάρολος Dickens! Ἐκλείσθη ἐκεῖ αὐτός, πλουσιώτατος ὢν, ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον καὶ οἴονεῖ ἐπὶ ζωντανοῦ κρέατος σπουδάσῃ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀθλίων.

Κατεῖχεν ἐκεῖνο τὸ δωμάτιον ὅτε συνέγραφε τὸ τελευταῖόν του μυθιστόρημα, ὅπερ ἀπέμεινεν ἀτελές, τὴν γυναῖκα ἐκείνην τὴν συζευχθεῖσαν ἑνα μαῦρον. Τὸ μυθιστόρημα ἐκεῖνο, διασκευασθὲν ἐν Γαλλίᾳ μετωνομάσθη τὸ *Ἐγκλημα τοῦ Υασπέρου*. Ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον διατριβὴ ἐν τῇ μεμολυσμένη ἐκείνῃ ἀτμοσφαιρᾷ ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ Δίκηνς, ὃν ἐν τῇ ἀγρίᾳ ἐκείνῃ συνοικίᾳ πάντες ἠγάπων χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζωσιν διότι ἔτεινε ἐλεήμονα τὴν χεῖρα εἰς τὰς ταλαιπώρους γυναῖκας καὶ εἰς τὰ πτωχὰ παῖδια. Ὅταν ἀπέθανεν ὁ περιφανὴς συγγραφεύς, Ἀμερικανοὶ τινες ἠγόρασαν τὴν τράπεζαν τοῦ μικροῦ δωματίου, τὴν κλίνην, τὰ χαρτῖα, τὸ δάπεδον καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ποντικούς, οἵτινες εὐρέθησαν εἰς τὸ ἐνδιαίτημα, ὅπου ὁ Δίκηνς εἶχε γράψῃ τὸ τελευταῖον μυθιστόρημά του!

Περὶ τὰς ἀπαισίας ἐκεῖνας στενωποὺς (lanes) πόσοι ἄστεγοι, πόσοι ἀνέστιοι περιφέρονται! Βαδίζομεν παρ' ὑψηλά τινα καὶ σχεδὸν κυκλώπεια τεῖχη, διερχόμεθα διὰ στενῆς καὶ ἐτοιμορρόπου γεφύρας τοῦ Ταμέσεως, ὁποῦθεν διακρίνομεν εἰς τὰ βάρη τοῦ ποταμοῦ τοὺς ἰστὺς τῶν πλοίων. Εἰς τὴν γέφυραν ἐκείνην σταθεμεῖται ἀπὸ τῆς ὀγδόης ὥρας τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς ἕκτης τῆς πρωῆς ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἵνα ἐμποδίξῃ τὰς αυτοκτονίας καὶ τὰς δολοφονίας, διότι ἡ ἄσμηκος ἐκείνη γέφυρα, ἣν ἐπωνόμασαν *Γέφυραν τῶν Στεναγμῶν* ἦτο τὸ συνεντευκτικὸν τῶν ἀποπειρωμένων νὰ γείνωσιν αὐτόχειρες.

Ὁ φρονὸς ἔχει κλεπτοφάναρον, τὴν ἀστυνομικὴν ῥάβδον μὲ τῆς Μεγάλης Βρετανίας τὰ ἐμβλήματα ἐν δερματίνῃ θήκῃ καὶ σήμαντρον, δι' οὗ δύναται νὰ καλέσῃ ἀμέσως πολλοὺς ἄνδρας τῆς ὑπηρεσίας εἰς βοήθειάν του ἂν τύχῃ ἀνάγκη, μένει δὲ καὶ διανυκτερεύει ἐπὶ ἑνα ὀλόκληρον μῆνα, μεθ' ὃν ἄλλος καταλαμβάνει τὴν θέσιν του. Ἐκ τούτου γίνεται φανερόν ὅτι χρειάζεται νὰ ἦνε ἄνδρες στιβαροὶ οἱ ἀστυνομικοὶ τῆς Ἀγγλίας ὑπάλληλοι. Καὶ τῷ ὄντι· οὐδέποτε κατα-

τάσεται τις εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀστυνομίας ἂν δὲν ἔχῃ τοὐλάχιστον 5 ποδῶν καὶ 7 $\frac{1}{2}$ γαμμῶν ὕψος ἀναστήματος, 34 δὲ πλάτος στήθους. Οἱ φρουροῦντες δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ περιφέρονται ἐντὸς ὠρισμένης ἀκτίως μὲ ἀκρίβειαν ὠρολογίου καὶ καθ' ἕκαστον τέταρτον τῆς ὥρας ἐπιθεωρεῖ αὐτοὺς εἰς τῶν προϊσταμένων ἵνα ἴδῃ ἂν ἡ ὑπηρεσία ἐκτελεῖται ὡς δεῖ. Ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ φρουροῦντος ἀπὸ τῆς θέσεώς του τῷ ἐπιβάλλει πρόστιμον πέντε σελλινίων, ἂν δὲ πεντάκις ὑποστῇ τὴν ποινήν τοῦ πρόστιμου ἀποβάλλεται ὀριστικῶς τῆς ὑπηρεσίας.

— Εἰς τὴν Γαλλίαν οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες σας, μοὶ λέγει ὁ κ. Μῶσερ, διαλέγονται αἰωνίως πρὸς τοὺς διαβάτας, οἱ ἡμέτεροι παρατηροῦσιν ἐν σιγῇ.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀνέφερεν ἡμῖν ὑπὸ ἐχευμένην πλειστα τῆς ἀγγλικῆς ἀστυνομίας μυστήρια μαρτυροῦντα τὸν τρόπον, δι' οὗ οἱ Ἀγγλοὶ κλητῆρες κατορθώνουσι σχεδὸν πάντοτε νὰ ἀνακαλύπτωσι τοὺς εἰς τὰς οἰκίας εἰσδύοντας κλέπτας.

Ἐν τῇ στενωπῷ τῇ καλουμένῃ *Old Cravel Lane* μικρὰ θυρὶς ἀνοίγει ἐντὸς πυλῶνος πλατυτέρου ἐν τῷ μέσῳ μεγάλων πλινθίων τευχῶν. Ὁ ἐπιστάτης κρούει, εἰσερχόμεθα. Ἐνταῦθα εἶνε ἐν τῶν νυκτερινῶν ἐκείνων καταλυμάτων, ἐν *work-house*. Οἱ ἄστεγοι δύνανται νὰ διέλθωσιν ἐκεῖ τὴν νύκτα ἀντὶ ἐλαφροῦς ἐργασίας, εἰς ἣν ὑποβάλλονται τὴν πρωῆν τῆς ἐπαύριον. Τὰ ἄστυα τῶν Περισίων, ὡς εἴπομεν, ἔχουσιν ὡς ὑπόδειγμα τὰ *work-houses* τοῦ Λονδίνου.

Τὸ κατάλυμα, ὅπερ τῶρα ἐπισκεπτόμεθα, ἐν *Saint George in East* εἶνε εὐρύχωρον, δύναται δὲ εἰς αὐτὸ νὰ καταφυγῶσι γιλιᾶδες ἄστεγων. Διαιρεῖται εἰς μεγάλους θαλάμους κατέχοντας δύο σειράς, εἰς μὲν τὴν μίαν σειράν εἶνε οἱ ἄνδρες, εἰς δὲ τὴν ἄλλην αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδια. Ὑπάρχει καὶ τρίτος θάλαμος διὰ τὰ παῖδια τὰ ἔχοντα ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν δύο ἐτῶν, ἅτινα τὴν νύκτα ἀποχωρίζουσι τῶν μητέρων των.

Πᾶς ὅστις ἤθελε κρούσει τὴν θύραν τοῦ καταλυματος, λέγει πρῶτον τὸ ὄνομά του, ἔπειτα ἀποβάλλει τὰ ἐνδύματά του, ἅτινα σωρεύουσιν οἱ ἀρμόδιοι εἰς μίαν γωνίαν, τὰ ἐπιπάσσει δι' ἐντομοφθόρου κόνεως καὶ τὰ ὑποβάλλουσι κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτός εἰς κάπνισιν διὰ θεοῦ. Ἐπειτα ὀδηγεῖται ὁ ξένος εἰς λουτρόν, ὅπερ εἶνε καθαρῶτατον, λελαξυμένον ἐν γρανίτῃ λίθῳ καὶ ἔχει χάλκινον τὸν πυθμένα, ὁμοιάζει δὲ πρὸς αἰγυπτιακὸν σαρκοφάγον. Ἄλλοτε πολλοὶ κατὰ σειράν ἐλούοντο εἰς τὸ αὐτὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἀφ' οὗ τοῦ Ἀγγλος τις δημοσιογράφος, θῆλον ἐπὶ πάντα ἰδίους ὄμμασι νὰ παρατηρήσῃ ἵνα ἐν ἐπιπλώσει διδῇ εἰδήσεις πρὸς τοὺς ἀναγνώστας του ἐπορευθῇ ὡς κοινὸς τις πένης εἰς τὸ κατάλυμα καὶ ἐξήτησεν ἄστυον, ἤρχισαν νὰ παρέχωσιν εἰς ἕκαστον τῶν προσερχομένων καθαρὸν ὕδωρ. Ἐπίσης

ἀντὶ κλίνης δὲν ἐδίδετο ἄλλοτε εἰς τοὺς ἀθλίους ἐκείνους ἢ μόνον ξηρὸν στρώμα ἀχύρινον. Ἄλλὰ καὶ διὰ τὴν κλίνην καὶ διὰ τὸ ὕδωρ ἔγραψε τὰ θέοντα ὁ ἐφημεριδογράφος, ὅστις ἠνόμαζεν ἐν τῇ ἐφημερίδι του *νύκτα ἐν τῷ Ἀδῆ* τὴν νύκτα, ἣν εἶγε διέλθει ἐκεῖ καὶ ταυτοτρόπως συνεταράχθη ἡ ἀγγλικὴ φιλανθρωπία, τὰ δὲ πράγματα διωρθώθησαν. Νῦν οἱ ξενιζόμενοι ἔχουσι στρώμα καὶ προσκέφαλον καὶ μάλλινον φοιὸν σκέπασμα, παρέχεται δὲ πρὸς αὐτοὺς πρὸ τοῦ κατακλιθῆαι καὶ ζωμὸς καὶ μικρὸν τετραγώνον τεμάχιον ἄρτου, ὅμοιον πρὸς μέγαν κύβον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν ἐξέγερσιν τοῖς δίδεται ὀλίγος ἄρτος πρὸ τοῦ ἀπέλθωσιν.

Εἰσερχόμεθα εἰς τὸ μέρος ἐνθα κοιμῶνται οἱ ἄνδρες. Εἶνε τεσσαράκοντα ἐπτὰ εἰς δύο σειρὰς ἀχυρίνων κλινῶν. Οἱ πόδες των ἐξέχουσι τοῦ σκεπάσματος καὶ ὁμοιάζουσι πρὸς πόδας πτωμάτων. Ἀπαισία εἶνε ἡ θέα τῶν πέλων καὶ τῶν ὑποδημάτων τῶν ἀνηρημένων παρὰ τὴν θύραν τοῦ κοιτώνος· πᾶσαι τῶν πελμάτων αἱ ἐντομαὶ καὶ τῶν καστορίων, πᾶσαι αἱ ἀθλιότητες τῶν Ἑπαιτῶν τοῦ *Callot* δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ νοήσῃ τὴν αἰσθησίν, ἣν ἐμποεῖ ἡ χειροπιαστὴ ἐκείνη κακοδαιμονία, τὰ χάσκοντα ἐκεῖνα ὑποδήματα, τὰ τρυπημένα καλύμματα. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις διὰ τοὺς γυναικείους πῆλους; Ἐκεῖ βλέπεις τεμάχια ψιάθου νὰ κρέμναι, ῥιπαρὰς ταινίας λεπτοτομημένες, βλέπεις τὸ εἰδεχθῆς τῆς πολυτελείας φάσμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς πενίας καὶ τῆς ῥυπαρότητος! Μεταξὺ δὲ τῶν ἀθλίων ἐκείνων γυναικῶν ὑπάρχουσι τινες ἀληθῶς ἀξιεραστοὶ, μία μάλιστα, ἧτις σφιγγεῖ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ὠραῖον βρέφος διετές, γλυκὺ καὶ ῥοδόχρουν, κοιμώμενον ἀγγέλου ὕπνον ἐν μέσῳ τῆς φοίτης. Ἡ μήτηρ ξανθὴν ἔχουσα τὴν κόμην εἶνε δεκαεὶ ἔτων. Μεταξὺ τῆς ἐγκαταλειμμένης ἐκείνης καὶ τοῦ μικροῦ, ὅπερ ἡμίλειστα ἔχει τὰ ῥοδόχροα χεῖλη, ῥίπτομεν ἐν σελλίνιον. Τὸ σελλίνιον ἐκεῖνο θὰ ἦνε τὸ θαῦμα τῆς ἐξεγέρσεως, ὁ ἄρτος, ὃν ἡ ταλαίπωρος θὰ ἔχῃ ὀνειρευθῆ, ἀλλ' ἴσως ἴσως καὶ τὸ οἰνόπνευμα!

Τὰ παῖδια, χωρισμένα ἀπὸ τῶν μητέρων των, κοιμῶνται εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν γραίας κοιμώμενης παρ' αὐτά! Νομίζεις ὅτι εἶνε ἡ Ἄτροπος, ἐτοιμὴ νὰ κόψῃ τὸ νῆμα τῆς μικρᾶς ζωῆς των, τόσον ἔχει ἀπαισίαν τὴν ὄψιν.

Τὴν ἐπαύριον ἅμα ἐξυπνίσωσι, πάντες οὗτοι θὰ παρᾶσχωσι τριώρον ἐργασίαν εἰς τὸ κατὰστημα, αὕτη δ' εἶνε ἡ πληρωμὴ τῆς ξενίας. Δὲν ἀπαιτεῖ δ' ἄλλως τὸ κατὰστημα ἢ ἀνοφελεῖς τινὰς ἐργασίας, λεπτοτομίας λ. γ. ἢ ἐκτύλιξιν σχοινίων τοῦ ναυτικοῦ ξηρῶν ὅσον ἡ σανὶς ἢ σχίσμον ξύλων, πράγματα εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ξένοι τοῦ *work-house* κατ' ἀρχὰς μὲν εὐρίσκουσι

δυσκολίαν, έπειτα ταχέως συνειθίζουσι ὅμως καὶ ὄχι μόνον τελειώνουσιν εὐχερῶς τὴν ἔργασίαν των, ἀλλ' ἐνίοτε ζητοῦσι καὶ ἄλλην ἵνα ἔχωσι καὶ τὴν ἐξῆς νύκτα τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ κοιμηθῶσιν ἐν τῷ καταλύματι.

Πάντες δ' ἐκεῖνοι οἱ ἄθλιοι δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε κακοῦργοι, ἀλλὰ μάλλον ἀνέστιοι, μὴ ἔχοντες ποῦ νὰ κλίνωσι τὴν κεφαλὴν. Ἐνίοτε κλέπτουσι, δὲν εἶνε ὅμως κλέπται ἐξ ἐπαγγέλματος. Περί τούτων θὰ ἔκαμνα τώρα ἰδιαίτερον λόγον, ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγένετο ἤδη πολὺ μακρὰ, ὥστε θὰ μοὶ ἐπιτρέψετε νὰ κάμω ὅ, τι οἱ ἐπιφυλλιδोगράφοι, νὰ ἀναβάλω ἄλλα δὴ τὴν περαιτέρω ἀφήγησιν, ἂν καὶ δὲν εἶνε μυθιστόρημα, διότι ἡ πενία εἶνε δυστυχῶς πραγματικὴ καὶ μεγάλη ἐν Λονδίῳ. Ἰπάρχουσιν ἐκεῖ 80,000 ἀνθρώπων ζητούντων τὴν ἐλεημοσύνην τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, χωρὶς ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ νὰ συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἐν τοῖς φρενοκομείοις πένητες παράφρονες, οὐδὲ αἱ χιλιάδες τῶν πλανητῶν, οὐδὲ οἱ ἐπαίται οἱ τείνοντες τὴν χεῖρα ἐν ταῖς ὁδοῖς, οἵτινες κατὰ τινὰ καταστατικὴν ἀνῆρχοντο κατὰ τὴν τελευταίαν ἐβδομάδα τοῦ μαῖου τοῦ τρέχοντος ἔτους εἰς 780 πρόσωπα, 556 ἄνδρας, 178 γυναῖκας καὶ 46 παιδιά ἡλικίας κατωτέρας τῶν δεκαεξῆ ἑτῶν.

[Jules Claretie]

Σ. Κ. Σ.

Ἡ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΠΕΙΡΑΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Σμάιλς περὶ χαρακτήρους.

Ἡ πρακτικὴ μάθησις ἀποκτᾶται ἐν τῷ σχολείῳ τῆς πείρας. Τὰ παραδείγματα καὶ ἡ διδασκαλία εἶναι ἀναγκαῖα μέχρι τινὸς βαθμοῦ ἄνευ ὅμως τῆς πείρας τῶν βιωτικῶν πραγμάτων μένουσιν ἐν τῇ σφαῖρα τῆς θεωρίας. Πρέπει τις νὰ ἐπισκοπήσῃ τὸ θετικὸν μέρος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ὅπως ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἀποκτήσῃ τὴν χροιάν ἐκείνην τῆς ἀληθείας, ἣν δὲν δίδει οὔτε ἡ ἀνάγνωσις, οὔτε ἡ διδασκαλία, ἀλλὰ μόνον ἡ καθημερινὴ μετὰ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν ἐπιμιξία.

Ὅπως ὁ χαρακτήρ ἔχη ἀξίαν πρέπει νὰ εἶναι τοιοῦτος, ὥστε νὰ διατηρηθῇ στερεὸς καὶ εὐσταθὴς ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ ἐργασίᾳ τοῦ κόσμου τούτου, καὶ ἐν τοῖς πειρασμοῖς καὶ ταῖς δοκιμασίαις πρὸς δὲ τούτοις νὰ δύναται ν' ἀντέχῃ εἰς τὴν καθημερινὴν τριβὴν τοῦ βίου.

Οἱ ἄνθρωποι, οἱ περὶ ἑαυτῶν μόνον σκεπτόμενοι καὶ περὶ τῆς ἰδίας εὐπαθείας, εἶναι καθαροὶ ἐγωῖσται. Ἰπηρετοῦσιν ἑαυτοὺς καὶ εἰς οὐδὲνα γνωρίζουσι νὰ προσφέρωσι βοήθειαν. Ἀκούομεν καθ' ἑκάστην λεγόμενον ὅτι ὁ δεῖνα πλούσιος ἀπέθανε καὶ ἀφήκεν ἑκατομμυρίων περιουσίαν, ἀλλὰ δὲν λέγεται καὶ ἂν κατὰ τὸν βίον του ἐβοήθησέ ποτε πτωχόν. Ὁ μὴ καταλείπων οὐδὲ ὄβολόν εἰς νοσοκομεῖον, ἢ εἰς ἄλλο τι κα-

τάστημα φιλανθρωπικόν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν οἰκογένειάν του, εἶναι αὐτός ὁ ἐγωῖσμός προσωποποιημένος.

Ἡ ἀμοιβαία βοήθεια εἶναι τοσοῦτον ἀναγκαῖα, ὅσον καὶ ἡ βοήθεια πρὸς ἑαυτὸν. Ὁφείλομεν παντὶ τρόπῳ νὰ παρέχωμεν συνδρομὴν τῷ πλησίον. Εἶναι καθῆκον ἡμῶν ὡς ἀνθρώπων, ὡς πολιτῶν καὶ ὡς χριστιανῶν. Τί εἶναι ἡ χάρις ἂν οὐχὶ ἀμοιβαία βοήθεια, τρόπος τοῦ ἀνακουφίζειν τὴν ἀνθρωπίνην ἀθλιότητα, τοῦ θεραπεύειν τὰ κακὰ καὶ προοδοποιεῖς πρὸς τὸν καθολικὸν πολιτισμόν;

Ἰπάρχουσι δὲ ὄντως ἐν τῷ κόσμῳ δυστυχεῖς, οὓς ὁ κόσμος ὀφείλει νὰ βοηθῇ. Οἱ πτωχοὶ καὶ ἀσθενεῖς εἶναι πρὸ τῶν θυρῶν μας καὶ δὲν δύναμεθα ν' ἀποδιώξωμεν αὐτούς. Ἰπάρχουσιν ἀνθρώποι ἀνίκανοι πρὸς ἐργασίαν, ἀσθενεῖς, ἐπιληπτικοί, ἀνάπηροι, βλάκες, φηισικοί, μὴ δυνάμενοι νὰ ζήσωσιν ἄφ' ἑαυτῶν.

Ἡ πρὸς τοὺς ὁμοίους βοήθεια καὶ προστασία γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἄλλοι μὲν προτιμῶσι ζῶντες νὰ παρέχωσι βοήθειαν τοῖς πτωχοῖς, ἄλλοι δὲ καταλείπουσι πρὸς τοῦτο τὴν περιουσίαν των πᾶσαν μετὰ θάνατον. Εἷς τῶν ἐπιφανεστέρων τοιούτων εὐεργετῶν ὑπῆρξεν ὁ βαρῶνος Monthyon γάλλος, σύμβουλος τῆς ἐπικρατείας ἐκ τῶν μάλλον διακεκριμένων, ὁ ὁποῖος ἀποθανὼν τῷ 1820 κατέλιπε πολλὰ ἑκατομμύρια φράγκων δι' ἀγαθοεργὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ἔργα. Ἀλλὰ καὶ ζῶν ἔτι διένειμεν ἀπείρους ποσότητας χρημάτων καὶ εὐεργετήματα.

Ἀνθρώποι δὲ ταπεινῆς καταγωγῆς ἐδείχθησαν ἐξ ἴσου φιλελήμονες, πολλῶν ἄλλων γεννηθέντων πλουσίων καὶ ἐκ γένους.

[Παραλείποντες ἐν τῇ μεταφράσει τὰ παραδείγματα, ἅτινα παραθέτει ὁ Σμάιλς, μνημονεύομεν ἐν γένει τῶν φιλανθρωπικῶν καὶ ἀγαθοεργῶν προσφορῶν καὶ ἔργων τῶν γενναίων ἐκείνων τέκνων τῆς Ἑλλάδος, ἅτινα καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἀναγέννησιν αὐτῆς μετεωρισθέντα ὑπεράνω παντὸς ἐγωῖστικῆς αἰσθηματικῆς, προσήνεγκον τὸν πλοῦτόν των ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ καλοῦ. Σ. Μ.]

Πᾶν ἀνθρώπινον δὲ μετέχει αὐτῶν τῶν εὐγενῶν κόπων καὶ τῶν καθηκόντων, καὶ δὲν δύναται νὰ παραλίπη ταῦτα ἄνευ ἰδίας βλάβης, καὶ τῆς κοινωνίας, εἰς ἣν ἀνήκει. Μόνον ἀναμιγνυόμενός τις εἰς τὸν πραγματικὸν βίον καὶ εἰς τὰ ἐγκόσμια πράγματα δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὰς πρακτικὰς γνώσεις καὶ τὴν σύνεσιν. Αὐτόθι δὲ κεῖται ἡ κυρία σφαῖρα τῶν καθηκόντων. Αὐτόθι συναντᾶ τις τὰς δυσκολίας καὶ τὰς δοκιμασίας αἵτινες καὶ κατὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν φέρεται πρὸς ταύτας ἐξαλείφονται ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ βίου.

Ἡ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀνάμιξις εἶναι ὡσαύτως ἀναγκαῖα, ὅπως ὁ ἄνθρωπος γνωρίσῃ ἑαυτὸν, καὶ ἔλθῃ εἰς πλήρη ἐπίγνωσιν τῆς ἀξίας καὶ ἱκανότητός του. Ὁ μὴ ἔχων τὴν περ-

ραν ταύτην φέρεται πρὸς τὴν ματαιοφροσύνην, τὴν κομπορημοσύνην καὶ τὴν ἀλαζονείαν* μένει ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ ἑαυτοῦ.

Εἰπέ τις ποτε ὅτι ὁ ἔχων πεποιθήσιν εἰς ἑαυτὸν οὐδέποτε ἐν τῷ βίῳ προσκρούει εἰς τὰ ὅματα τῶν ἄλλων, ἐνῶ δὲ εἰς ἑαυτὸν δυσπιστῶν καθίσταται δυσάρεστος. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι πολλοί, οἵτινες εἶναι μάλλον διατεθειμένοι νὰ κρίνωσι τὴν ἱκανότητα τῶν ἄλλων ἢ τὴν ἑαυτῶν.

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ἔχη τις ποῖαν τινὰ γνώσιν ἑαυτοῦ ἂν θέλῃ νὰ εἶναι ἢ νὰ πράξῃ τι ἐν τῷ κόσμῳ. Εἶναι ὄρος τοιοῦτον ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ὅπως σχηματίζει τις πεποιθήσεις προσωπικὰς καὶ καθαρὰς. Ὁ φρεϊδερικός Perthes ἔλεγεν ἡμέραν τινὰ εἰς νέον φίλον του, «Γνωρίζεις τί δύνασαι νὰ πράξεις, ἀλλ' ἔως οὐ μάθης τί δὲν δύνασαι, οὐδὲν θὰ πράξης ἀξίον λόγου.»

Ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἡ πείρα κατέστησε σοφόν, κρίνει εὐθυδικῶς τὰ πράγματα, τὰ κείμενα ὑπὸ τὰς ὄψεις του, καὶ τὰ ὁποῖα καθ' ἡμέραν συναντᾶ καθ' ὁδόν. Ὅ,τι καλοῦμεν κοινὸν νοῦν, συνήθως εἶναι παραγόμενον κοινῆς πείρας, σωφρώτως ἐφαρμοζομένης.

Οἱ νοημονέστατοι ἄνθρωποι εἶναι οἱ ἄνθρωποι τῶν ὑποθέσεων οὔτοι συλλογίζονται κατ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον βλέπουσι καὶ γνωρίζουσι, μὴ ριπτόμενοι εἰς φιλονεικίας περὶ τοῦ πῶς ἔπρεπε τὰ πράγματα νὰ ᾧσι.

Διὰ τοῦτο αἱ γυναῖκες δεικνύουσιν ἐνίοτε πλεῖστον κοινὸν νοῦν τῶν ἀνδρῶν* διότι δὲν ἔχουσι τσαούτας ἀξιώσεις, καὶ κρίνουσι τὰ πράγματα κατὰ τὰς αὐτομάτους ἐντυπώσεις, ἄς λαμβάνουσι.

Ὁ βίος ἅπας πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς μέγα σχολεῖον πείρας, οὔτινος μαθηταὶ εἶναι ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ὡς δὲ συμβαίνει εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα πρέπει νὰ ἔχη τις πεποιθήσιν εἰς τὰ μαθήματα, ἅτινα διδάσκειται ἐνίοτε συμβαίνει νὰ μὴ ἐνοσῶμεν τὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ εὐρίσκωμεν δύσκολον τὴν μάθησιν, πρὸ πάντων ὅταν διδασκάλους ἔχωμεν τὰς δοκιμασίας, τὰς λύπας καὶ τὰς δυσκολίας* ὀφείλομεν ὅμως οὐ μόνον ν' ἀποδεχώμεθα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ν' ἀναγνωρίζωμεν ὅτι πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς θείας χειρὸς πέμπονται.

Τὰ ἐκ τῆς πείρας ἀγαθὰ δὲν καθίστανται ἐπαισθητὰ εἰμὴ κατὰ τὴν πορείαν τοῦ βίου* ὁ δὲ βίος εἶναι ζήτημα χρόνου. Ὁ ἄνθρωπος τῆς πείρας συνειθίζει νὰ θεωρῇ τὸν χρόνον ὡς τὸν μέγιστον αὐτοῦ βοηθόν. «Ὁ χρόνος καὶ ἐγὼ καθ' οἰοῦνθ' ἴπουτε», ἔλεγεν ἐνίοτε ὁ καρδινάλιος Μαζαρίνος. Λέγουσιν ὅτι ὁ χρόνος παρηγορεῖ, ὅτι καθωραρίζει τὰ πράγματα* συγχρόνως ἡμῶς καὶ διδάσκει, ὠρμαίνει τὴν πείραν, πῆν δὲ σύνεσιν καθιστᾶ καρποφόρον. Δύναται νὰ εἶναι φίλος ἢ ἐχθρὸς τῆς νεότητος, παρηγορία ἢ δῆμιος τῶν γερόντων κατὰ τὴν χρῆσιν, ἢ ἐπιποθήσαντο αὐτοῦ.

Ὁ χρόνος, λέγει ὁ Γεώργιος Χέρβερτ, εἶναι ὁ

ἐπιδέξιός δαμαστής τῆς νεότητος. Ὅταν τις εἶναι νέος, πόσον ὁ κόσμος φαίνεται αὐτῷ ὠραῖος καὶ λαμπρὸς! Τὸ πᾶν παρίσταται νέον, πλήρες χαρᾶς καὶ ἡδονῆς. Καθόσον ὅμως τὰ ἔτη βέουσιν εὐρίσκομεν τὸν κόσμον τόπον λύπης μάλλον ἢ χαρᾶς. Πόσον εὐτυχεῖς εἶναι οἱ δυνηθέντες νὰ διέλθωσι τόσας δοκιμασίας σταθερῶ πνεύματι καὶ καθαρᾷ καρδίᾳ, εὐθυμοὶ διαμειναντες καὶ ὀρθοὶ οἰονδήποτε καὶ ἂν ἦτο τὸ φορτίον;

Μεγάλην βοήθειαν εἰς τὸν βίον παρέχει ἡ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπαρξίς νεανικῆς τιος θερμότητος* χρησιμεύει ὡς κινητικὴ δύναμις ἰσχυρά* ὁ χρόνος καταπραῖνει αὐτὴν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἢ δὲ πείρα μετριάξει καὶ δαμάξει* εἶναι δεῖγμα ὑγινοῦς χαρακτήρος, πλήρες ὑποσχέσεων* πρέπει δὲ νὰ προσπαθῇ τις νὰ διευθύνῃ ταύτην καὶ νὰ μὴ κατασβένη. Εἶναι σημεῖον φύσεως ἰσχυρᾶς μὴ ἐγωῖστικῆς. Ἡ νεότης εἶναι τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς, καθ' ὃ ἂν δὲν ἔχη τις ὄσιν τινὰ ἐνθουσιασμοῦ, ὀλίγα θέλει ἐπιχειρήσει, καὶ θὰ πράξῃ ἔτι ὀλιγώτερα. Τὸ γενναῖον τοῦτο αἰσθημα εἶναι ἀναγκαῖον ἔτι ὅπως διευκολύνῃ τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν τάσιν, διότι ἐμπνέει τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα, καὶ διαθέτει τὸν κάτοχον τούτου οὕτως ὥστε δέχεται μετὰ χαρᾶς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ψυχρῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν καθημερινῶν καθηκόντων.

«Κράμα ἀνάλογον ῥομαντικότητος καὶ πραγματικότητος, ἔλεγεν ὁ Ἑρρίκος Lawrence, βοηθεῖ ὡς ἀρίστα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ νὰ διέλθῃ τὸν βίον. . . Αὕτη ἡ ποιητικὴ καὶ ἐνθουσιαστικὴ διάθεσις πρέπει νὰ ἐκτιμᾶται, διότι μεταδίδει εἰς τὸν νοῦν τὴν δραστηριότητα, ἣτις πᾶν ἔργον ὑποστηρίζει.» Ὁ αὐτὸς δὲ λέγει ὅτι ὁ ἐνθουσιασμός οὗτος ἐδόθη τῷ ἀνθρώπῳ διὰ μεγάλους καὶ σοφοὺς σκοπούς.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην παντὸς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ αὐτοῦ ὅπως δυνήθῃ νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις τοῦ βίου. Ἄνευ αὐτοῦ τὰ ἐμπόδια καὶ αἱ δυσκολίαι, ἄς συνήθως συναντᾶ θέλωσι καταβάλλει αὐτόν. Ἰδέτε τὸν Κολόμβιον, ὁ ὁποῖος πεπεισμένος περὶ τῆς ὑπάρξεως νέου κόσμου, κατεφρόνησε πάντας τοὺς κινδύνους τῶν ἀγνώστων θαλασσῶν* καὶ ὅταν οἱ σύντροφοὶ του κατελήθησαν ὑπὸ ἀπελισμοῦ ὅτι οὐδὲν θέλουσιν ἀνακαλύψει, καὶ ἐπανέστησαν ἀπειλοῦντες νὰ ρίψωσιν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, αὐτὸς ἔμεινε σταθερὸς καὶ γενναῖος, μέχρις οὐ αὐτὸς ὁ κόσμος, ὁ ἄπειρος καὶ μέγας, οὔτινος τὴν ὑπαρξίν προησθάνθη, ἐφάνη εἰς τὸν ὀρίζοντα!

Ὁ γενναῖος ἀνθραπος δὲν ὑποχωρεῖ, ἀλλὰ καταβάλλει προσπαθείας μέχρις οὐ ἐπιτύχῃ. Οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἀνδρῶν διήλθον διὰ τῆς μαθητείας τῶν δυσκολιῶν* αὐταὶ πρὸ παντὸς τοιοῦσι καὶ ἰσχυροποιοῦσι τὸν χαρακτήρα.

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη πόσον οἱ ἄνδρες ὅσον

καί αἱ γυναῖκες νά μάθωσι νά παλαιώσι κατὰ τῶν προσκομμάτων καί τῶν δοκιμασιῶν. Ὁ ἀγὼν εἶναι οὐσιώδης ἕως τῆς νίκης.

Ἡ πτωχεία εἶναι μία τῶν δοκιμασιῶν, ἃς ὑφίσταται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ ἀγωνιζόμενος κατὰ τῆς πτωχείας εἶναι πάντοτε ἰσχυρότερος καί ἐπιδειχτώτερος τοῦ μένοντος ἐκτὸς τῆς μάχης, τοῦ κεκρυμμένου ὅπισθεν τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἐπιτηδείων, καί περιοριζομένου εἰς τὸ νά φυλάττῃ μόνον τὰς ζωοτροφίας.

Οἱ λόγιοι εὐρίσκουσι τὴν πτωχείαν ἀνεκτὴν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν στέρησιν τῆς τροφῆς τῆς διανοίας. Τὰ πλοῦτη βαρέως πιέζουσι τὴν διάνοιαν.

Αἱ ἀποτυχίαι ὡσαύτως χρησιμεύουσιν ὡς σχολεῖον τοῦ βίου. Εἶναι δὲ πλάνη νά νομίζῃ τις ὅτι οἱ ἄνθρωποι διδάσκονται μόνον διὰ τῆς ἐπιτυχίας. Ἡ καλλίστη πείρα ἀποκτάται διὰ τῆς ἀναμνήσεως τῶν σφαλμάτων, ἅτινα διεπράξαμεν ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἐν τῇ συνήθει ἀναστροφῇ τοῦ βίου. Τὰ παραγγέλματα, ἡ σπουδή, αἱ συμβουλαί, τὰ παραδείγματα δὲν διδάσκουσιν ὅσον μία ἀποτυχία.

Ὁ Λακροδαίρος εἰς τῶν ἐπιρανεστέρων ἱεροκλήρων ἀπέκτησε φήμην μετὰ ἐπανειλημμένης ἀποτυχίας, ὡσαύτως ὁ Κόβδεν, ὁ Γράχαμ, ὁ Δισραέλης ὡς ῥήτορες ἐπιφανεῖς. Κατὰ τὰς πρώτας αὐτῶν ἀγορεύσεις ἀπέτυγον ἐντελῶς.

Ἐνίοτε ἡ ἀποτυχία ἔχει ἀποτέλεσμα τὸ νά σρέψῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου περὶ ἕτερον ἔργον, ὅπου δύναται νά εὐδοκηθῇ. Παράδειγμα παρέχουσιν ὁ Βοαλώ, ὁ Φοντενέλλος, ὁ Βολταίρος, ὁ Μοντέσκιο, ὁ Βένθαμ, οἵτινες ἐντελῶς ἀπέτυχον εἰς τὸ πρῶτον αὐτῶν σάδιον, τὸ δικηγορικόν.

Ὁ βίος μεγίστων τινῶν ἀνδρῶν εἶναι διηγετικές παράδειγμα ἀγῶνων κατὰ τῶν προσκομμάτων. Ὁ Δάντης ἔγραψε τὸ κάλλιστον ἔργον του ἐν τῇ πενίᾳ καί τῇ ἐξορίᾳ. Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου του κατεδιώχθη ὑπὸ ἀντιπάλων φθονερῶν, μὴ δυναμένων νά συμπάθῃσιν πρὸς αὐτὸν οὐδὲ νά νοήσῃσι τὰ ἔργα του. Ὁ Τάσσος ὑπῆρξεν ὡσαύτως θύμα διαβολῆς καί ἀδικόπου καταδιώξεως.

Ἡ ἐπιστήμη ἔχει ὡσαύτως τοὺς μάρτυράς της. Ὁμιλήσαμεν ἀλλαγῆν περὶ τοῦ Βάκωνος, τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ Βαλὺ ὁ μέγας Γάλλος ἀστρονόμος, ὁ Λαβοαζιέρος ὁ μέγας χημικός ἐκαρτομήθησαν κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν. Ὅτε ὁ Λαβοαζιέρος καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ δήμου ἐζήτησεν ἀναβολὴν ἡμερῶν τινῶν, ὅπως πεισθῇ κάλλιον περὶ τοῦ ἀποτελέσματος πειραμάτων, ἅτινα ἔκαμεν ἐν τῇ φυλακῇ, τὸ δικαστήριον ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν, διότι εἶπεν εἰς τῶν δικαστῶν, «ἡ δημοκρατία δὲν ἔχει ἀνάγκη φιλοσόφων». Ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ Πρίστλεϋ ὁ πατὴρ τῆς νεωτέρας χημείας εἶδε τὴν βιβλιοθήκην του καί τὴν οἰκίαν πυρ-

πολουμένην ἐν μέσῳ τῶν κραυγῶν, «κάτω οἱ φιλόσοφοι!» καί ἔφυγεν ἐκ τῆς πατρίδος του, ὅπως βιώσῃ ἐν τῇ ξένῃ.

Ποῖα δὲ εἶναι τὰ παθήματα, αἱ δυσκολίαι καί οἱ κίνδυνοι τῶν περιηγητῶν καί τῶν θαλασσοπόρων, τὰς ὁποίας κατεχόμενοι ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ὑπερνικῶσι, πάντες γινώσκουσι.

Πολλοὶ γενναῖοι ἄνθρωποι ἐπωφελήθησαν τῆς φυλακίσεως αὐτῶν ὅπως ἐκτελέσωσιν ἔργα μεγάλης ἀξίας καί σπουδαιότητος. Ἐν τῇ ἀπομονώσει ἀναπτύσσεται ἄριστα ἡ ἐπιθυμία τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ Βοέτιος, ὁ Γρότε, ὁ Βουχανάν, ὁ Σίλβιος Πέλλικος εἶναι παραδείγματα τοιαύτης γενναίουψυχίας καί ἐργασίας ἐν μέσῳ τῆς συμφορᾶς καί τοῦ καταναγκαστικοῦ περιορισμοῦ.

Τὸ παράδειγμα ὡσαύτως ὠραίου θανάτου δύνανται νά ἐμπνεύσῃ τὸν παρευρεθέντα μάρτυρα αὐτοῦ, ὡς καί τὸ παράδειγμα λαμπροῦ βίου δύνανται νά εὖρη μιμητάς. Αἱ μεγάλαι πράξεις δὲν ἀποθνήσκουσι μετὰ τῶν διαπραξάντων αὐτάς, ἀλλ' ἐπιζῶσι καί γεννῶσιν ὁμοίας. Διὸ δύναται τις νά εἶπῃ περὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ὅτι ὁ βίος αὐτῶν ἄρχεται μετὰ θάνατον.

Ὁ Μίλτων ἔλεγεν ὅτι μόνον ὅστις γινώσκει νά ὑποβῆρῃ δύνανται νά πράξῃ μεγάλα ἔργα. Αἱ πράξεις τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, αἵτινες ἐμπνέουσι τὸ καθῆκον, ἐτελέσθησαν ἐν μέσῳ τῶν κόπων, τῶν δοκιμασιῶν καί τῶν δυσκολιῶν. Ἡγωνίσθησαν οὗτοι κατὰ τοῦ βεῦματος καί ἐπεραιώθησαν εἰς τὸ παράλιον, ἐξητλημένοι ἐκ τοῦ κόπου, ἐπάτησαν τὴν γῆν καί ἐξέπνευσαν, εὐτυχεῖς ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν λογιζόμενοι, διότι ἐξεπλήρωσαν τὸ καθῆκον των!

Συντριβὴ ἐνίοτε καρδίας ἐξεγείρει φύσιν παθητικὴν καί ὠθεῖ εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον. Τί δύναται νά γνωρίζῃ, ἔλεγε σοφός τις, ὁ μὴ ὑποστάξῃ συμφορᾶς.

Ἐπιφέρει πολλὰ πράγματα ἐν τῷ βίῳ, ἅτινα δὲν δυνάμεθα νά ἐννοήσωμεν, πολλὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα βλέπομεν ὡσεὶ δι' ὑέλου ἀμαυράς. Ἄλλ' ἂν καί δὲν δυνάμεθα νά κατανοήσωμεν τὴν ἔννοιαν ἐκείνης τῆς πείρας, τῆς ἐκ τῶν δοκιμασιῶν, δι' ἧς οἱ ἄριστοι διέρχονται, ὀφείλομεν πάντοτε νά πιστεύωμεν εἰς τὸν μέγαν σκοπὸν, πρὸς ὃν ἡ μικρὰ ἡμῶν ἀτομικότης τείνει. Διὸ ὀφείλει νά ἐκπληρῇ ἕκαστος τὸ καθῆκόν του ἐν τῇ σφαιρᾷ εὐρέθει. Μόνον τὸ καθῆκον περιέχει ἀλήθειαν· ἀνευ αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει πρᾶξις ἀληθῶς καλῆ. Τὸ καθῆκον εἶναι τὸ τέλος καί ὁ σκοπὸς τῆς εὐγενεστερᾶς ζωῆς. Ἡ συναίσθησις δὲ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος εἶναι ἡ ἀγνοητὴ τῶν ἡδονῶν. Α. Μ.

Πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Χίου (1822) ἠρίθμει αὐτὴ 100,000 κατοίκων· μετὰ τὸν ὄλεθρον ἐκείνον δὲν ἔμειναν ἐν αὐτῇ εἰμὴ 30,000 [40 χιλιάδες ἐσφάγησαν ἢ ἐπωλήθησαν].

Εἰς Ἡρώς τῆς ἔργασίας

Ἡ ἔταιρία τῆς ἀμίλλης τῆς πόλεως Roubaix, ἐν Γαλλίᾳ, ἀπένευε μετᾶλλον τιμῆς τῷ ὑφαντουργῷ Louis Germonprez ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα καί ἐν ἀσκήσει τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ. Καταχωρίζομεν ἀπόσπασμα τῶν πρακτικῶν τῆς τελευταίας συνεδριάσεως τῆς ἔταιρίας.

«Ὁ γραμματεὺς ἀναγινώσκει ἐπιστολὴν ἀπευθυνομένην τῷ προέδρῳ ὑπὸ τοῦ πολίτου Joseph Quint τὰς μακρὰς πρὸς τὴν ἐγγχώριον βιομηχανίαν ἐξαιρόντος ὑπηρεσίας τοῦ Louis Germonprez, ὃν ἔνεκα δέον ν' ἀμειψθῇ. Ἐκ τοῦ συνόλου τῆς ἐπιστολῆς ταύτης συνάγεται, ὅτι ὁ Louis Germonprez ἐπὶ ἔτη ἑβδομήκοντα καί ἐν ἀδιαλείπτῳ μετέρχεται τὸ ἔργον τοῦ ὑφαντουργοῦ, εὐαρεσῶν ἄείποτε τοῖς προϊσαμένοις, καί οὐδέποτε ἐνώπιον τοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου ἐναγχεῖς, ὅτι τὴν μὲν πρώτην ἐπετηρίδα αὐτοῦ ἐώρτασε μετὰ τῶν ὁμοτέγων παρὰ τῷ Carlos Florin, τῷ 1807 τὴν δὲ ἑβδομηκοστὴν πρώτην τῷ 1878 παρὰ τῷ Jean Bonnet, ὅτι ὁ ὑπερήφανος γέρον ἐνόμισε πρέπον νά μὴ ἀποδεχθῇ τὴν γενομένην αὐτῷ πρότασιν περὶ ἀπονομῆς μνησιαίας συντάξεως, εἰπὼν, ὅτι ἦτο ἔτι ἱκανὸς πρὸς ἐργασίαν· καί ἀληθῶς κατασκευάζει νῦν καί περ τὸ ὀγδοηκοστὸν πρῶτον τῆς ἡλικίας ἄγων ἔτος, μετὰ τῆς ὑφασμα· ἐπὶ πᾶσι δ' ὁ γενναῖός φρον ἀνὴρ συνετήρησε δεκαμελὴ οἰκογένειαν, οὐδέποτε ἐπιζητήσας τὴν ἀρωγὴν τοῦ γραφείου τῆς ἀγαθοεργίας. Ἡ ἔταιρία τῆς ἀμίλλης πεποιθυῖα, ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐγγχώριου βιομηχανίας δεόντως πρέπει ἡ τοιαύτη τάξις καί φιλοπονία τῶν ἡμετέρων ἐργατῶν ν' ἀμειβῶνται, ἀπονέμει τῷ Louis Germonprez μετᾶλλον τιμῆς διὰ τὴν μακρὰν καί εὐδόκιμον ἐργασίαν.»

[La Nature]

A. A.

Ἐνδοξοὶ ποιηταί

Ἀποθανόντες τῆς ἡεῖνης

Οἱ ἐνδοξότεροι ποιηταί τοῦ κόσμου ἐζήσαν καί ἀπέβρισαν ἀδόξως καί ἀθλίως. Ὁ Δάντης μετὰ πολλὰς περιπετείας ἀπέθανεν ἐξόριστος, καί περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου του παρέββαλλεν αὐτὸν πρὸς πλοῖον ἀνευ ἰστίου καί πηδαλίου, ἀνευ καί κάτῳ ὑπὸ τῆς βίας τοῦ τὰ πάντα καταμαραινόντος καί καταξηραίνοντος ἀνέμου τῆς συγγεραῆς πενίας παραφερόμενον. Ἡ δόξα τοῦ Σαίξπερου μολίς δύο μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ αἰῶνας ἀνέλαμψεν ἀξία τῆς μεγάλης καί θαυμαστάς αὐτοῦ εὐφυίας. Ὁ Μίλτων ἠναγκάσθη ὑπὸ πενίας νά πωλήσῃ τὸ ἀριστούργημα του, τὸν ἀπολωλότα Παράδεισον, ἀντὶ ΔΕΚΑ λιρῶν, ἀπέθανεν δὲ παρὰ πάντων καταφρονούμενος. Ὁ μέγας τῆς Πορτογαλλίας ποιητῆς Καμοῆνς μετὰ πολλὰς καί ὀδυνηρὰς περιπετείας ἀπέθανεν ἀφανὴς καί ἀσημὸς ἐν τινι νοσοκομείῳ, ἐν τέλει δὲ τοῦ βίου του ἐπορίζετο τὸν ἐπιούσιον ἄρτον

διὰ τινος πιστοῦ ὑπῆρέτου, ὅστις ἐπαίτων ἐν ταῖς ὁδοῖς διέτρεψεν αὐτὸν καί τὸν πεινῶντα ποιητὴν!

Γινώμαι καί σκέψεις ἠθικαί τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

208.

Ἐπάρχουσιν εὐθελῆς, αὐτοὶ μὲν ἑαυτοῖς γνωστοί, οὐκ ἀδέξιον δὲ ποιοῦντες τῆς εὐθελαίας αὐτῶν χρῆσιν.

209.

Ὁ μὴ παράφρονα βίον διάγων δὲν εἶναι τοσοῦτον φρόνιμος, ὅσον αὐτὸς νομίζει.

210.

Ὁ ἄνθρωπος, γηράσκων, καί μωρότερος γίνεταί, καί φρονιμώτερος.

211.

Ἐπάρχουσιν ἄνθρωποι, οὓς δύναται τις νά παραβάλλῃ πρὸς τὰ δημόδη ἁμαρτία, τὰ μόνον ἐπὶ τινὰ χρόνον περιαιρόμενα.

212.

Τὸ πλῆθος κρίνει τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν περὶ αὐτῶν ἐπικρατοῦσαν δόξαν, ἢ κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν.

213.

Πολλάκις ὁ ἔρος τῆς δόξης, ὁ φόβος τῆς αἰσχύνης, ἢ πρὸς κτῆσιν πλοῦτου πρόθεσις ὁ πόθος βίου εὐμαροῦς καί εὐαρέστου, καί ὁ πρὸς ταπεινώσιν τῶν ἄλλων ζῆλος εἶναι τὰ μόνον αἷτια τῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοσοῦτον ἐπαινουμένης ἀνδρίας.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ συγγραφεὺς τῶν ταξιδιῶν τοῦ Γόλλιβερ ἦτο ἀνὴρ φιλαργυρότατος. Ἡμέραν δὲ τινὰ ἔλθων πρὸς αὐτὸν ὁ ὑπῆρέτης φίλου τοῦ τινος φέρων ἰχθὺν ἀξιολογώτατον, ἀπέθηκεν αὐτὸν ἀμελῶς ἐπὶ τραπέζης λέγων πρὸς τὸν Σουίφτ μετὰ πολλῆς ψυχρότητος.

«Ὁ κύριός μου σὰς τὸ στέλλει.»

Σημειώτερον δ' ὅτι ὁ ὑπῆρέτης ἦτο δυσχερῆς, διότι πολλάκις κομίσας δῶρα τοιαῦτα εἰς τὸν φυλάργυρον συγγραφέα, οὐδεμίαν παρ' αὐτοῦ ἔλαβέ ποτε ἀμοιβὴν διὰ τὸν κόπον του.

— Ὅριστε; τί εἶπετε; ἠρώτησεν ὁ Σουίφτ, πειραχθεὶς ἔνεκα τῆς ἀθαλαλαίας τοῦ ὑπῆρέτου. Οὕτω πως ἐκτελεῖς τὰς παραγγελίας τοῦ κυρίου σου; «Ἐλα ἐγὼ νά σε μάθω πῶς νά φέρῃσαι ἄλλην φορᾶν. Κάθησε ἐδῶ εἰς τὴν θέσιν μου καί δός μου τὸ ψάρι.

Καί ταῦτα εἰπὼν ὁ Σουίφτ ἔλαβε τὸν ἰχθὺν καί ἔλθων πλοῖον τοῦ ὑπῆρέτου.

«Κύριε, τῷ εἶπε, ὁ κύριός μου μ' ἔστειλε νά σας παρακαλέσω, ἐάν εὐαρεστήσῃτε, νά δεχθῆτε τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον.

— Ἄ! χαίρω πολὺ! ἀπεκρίθη μετὰ ζωη-

ρότητος ὁ ὑπηρέτης. Πολὺ τὸν εὐχαριστῶ. Λάβε καὶ σὺ τὸ τάλληρον τοῦτο διὰ τὸν κάπον σου.»
 Ἄλλ' ὁ φιλάργυρος Σουίφτ δὲν ὠφελήθη ἐκ τοῦ μαθήματος τούτου καὶ ἀπέπεμψε τὸν ὑπηρέτην χωρὶς νὰ τῷ δάσῃ τίποτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Τὸ πνεῦμα ἡμῶν χρησιμεύει ἡμῖν ὅπως ἀπατῶμεν τοὺς ἄλλους, ἢ δὲ καρδιά ὅπως ἀπατῶμεν ἑαυτοὺς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

«Ὅσπ' ἔραται τὰ ἔργα τοῦ τηλεγράφου τελειοῦνται. Μέχρι τοῦδε μετεβίβαζε τὰς λέξεις, τοῦ λοιποῦ δὲ θὰ μεταβιβάξῃ τὴν γραφὴν. Ἐν Λονδίῳ κατὰ τινὰ συνεδρίαν τῶν μηχανικῶν τοῦ τηλεγράφου ὑπεβλήθη (ὑπὸ τοῦ κ. Cowper) συσκευή κατορθοῦσα τὸ τοιοῦτον.

Ἐπάρχουσιν ἤδη τηλεγράφοι ἀντιγράφοντες γραφὴν, σχέδια κλπ., ἀλλ' ἢ νέα ἐφευρέσεις περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος, διαφέρει πολὺ τῶν ἄλλων καὶ εἶναι περιεργότερα. Γράφεις ἐν τῷ τηλεγραφικῷ σταθμῷ, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως ἐν τῷ ἑτέρῳ γραφίς αὐτοκίνητος ἀντιγράφει τὰ γράμματα σου. Ἡ μεταβίβασις γίνεται ἀπ' εὐθείας.

Ἦνα ὁ ἀναγνώστης ἔχῃ ἔννοιάν τινα γενικὴν τῆς συσκευῆς ταύτης, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς. Ὅταν γράφῃ ἐπὶ φύλλῳ χάρτου εἶνε κατάδηλον ὅτι ἡ χεὶρ μου κινουμένη φέρει τὴν γραφίδα κατ' ὄλιγον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χάρτου κατὰ τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος. Ἐκάστη δὲ θέσις τῆς γραφίδος εἶνε ὀρισμένη ὑπὸ τῆς ἀποστάσεως αὐτῆς ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων τοῦ χάρτου. Τούτου τεθέντος ἡ γραφίς τοῦ κ. Cowper συγκροτεῖται ὑπὸ δύο μεταλλίνων ὀδηγῶν ἢ στελεχῶν ὧν ὁ μὲν εἶνε παράλληλος τῆς μικρᾶς πλευρᾶς τοῦ χάρτου, ὁ δὲ τῆς μεγάλης. Τὰ στελέχη ταῦτα δύνανται νὰ διολισθαίνωσιν ἐπὶ ὑποστηρικμάτων καὶ νὰ μῆκύνωνται ἢ νὰ βραχύνωνται κατὰ τὰς θέσεις τῆς χειρᾶς. Ῥεῦμα ἠλεκτρικὸν διέρχεται ἕκαστον στέλεχος καὶ διὰ τινος διαθέσεως εὐφυοῦς τῶν μερῶν τῆς συσκευῆς τὸ ρεῦμα γίνεται ζωηρότερον καθ' ὅσον τὸ στέλεχος μῆκνεται. Ἡ ἔντασις τοῦ ρεύματος εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸ μῆκος τοῦ στελέχους.

Τὰ διάφορα τὴν ἔντασιν ταῦτα ρεύματα κινουσίαν ἀνάλογα στελέχη ἐν τῷ ἑτέρῳ σταθμῷ μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ὡσαύτως γραφίς. Πᾶσα δὲ μετακίνησις αὐτῶν ἐν τῷ πρώτῳ τηλεγραφικῷ σταθμῷ μετακινεῖ τὰ ἀνάλογα στελέχη τὰ ἐν τῷ ἑτέρῳ σταθμῷ. Καὶ αἱ δύο γραφίδες φαίνονται ἐνεργοῦσαι ὡς μία καὶ ἡ αὐτή, ἀδύνατον δὲ νὰ κινήθῃ ἢ ἑτέρα καὶ νὰ μὴ γραφῇ τὰς αὐτὰς γραμμάς· οὐδέποτε ἢ γραφὴ διαβιβάζεται κατὰ στίγους καὶ κατὰ στοιχεῖα.

Ὁ τηλεγράφος λοιπὸν οὗτος εἶνε ἐφευρέσεις περιεργόταται, ἀλλ' ὅπως ἔχει τανῦν δὲν δύνα-

ται εἰσεῖτι νὰ ἐφαρμοσθῇ· διότι οἱ ἐν χρήσει τηλεγράφοι οἱ καλούμενοι αὐτογράφοι κατορθοῦσι τὴν αὐτὴν ἐργασίαν ἐκτελοῦντες αὐτὴν δι' ἑνὸς καὶ μόνου σύρματος, ἐν ᾧ ὁ τηλεγράφος τοῦ Cowper ἀπαιτεῖ ἐν σύρμα καθ' ἑκάτερον τῶν ὀδηγῶν τουτέστι δύο γραμμάς διαβιβάσεως.

«Ἀδροτάτην ἀμοιβὴν προώρισεν ἡ μουσοτραφῆς αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας πρὸς τὸν κατορθοῦντα νὰ συντάξῃ τελειοτάτην πραγματείαν περὶ διφθερίτιδος. Ἄγωνοδίκαι εἶναι ὁ Λαγγεμβέξ, ὁ Φιρχόρ καὶ ὁ Λιθράνχ ἐν Βερολίῳ, ὁ Θείρσιος ἐν Δειψία, ὁ Ναιγελις καὶ Οἶρτελος ἐν Μονάχῳ καὶ ὁ Κλέβς ἐν Πράγα. Αἱ πραγματεῖαι «περὶ τῆς οὐσίας τῆς διφθερίτιδος καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως αὐτῆς πορισμάτων ἐπὶ τῆς θεραπείας τῆς» δύνανται νὰ συνταχθῶσι γερμανιστί, γαλλιστί ἢ ἀγγλιστί· πρέπει νὰ προσαχθῶσι τῷ Λαγγεμβέξ μέχρι τῆς 15 δεκ. 1880· θὰ βραβευθῇ δὲ μὲν ἀπριλίῳ 1881, κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τοῦ συλλόγου τῶν γερμανῶν χειρουργῶν, ἢ διατριβῆ, ἢ ἀποκαλύπτουσα νέα γεγονότα περὶ τῆς οὐσίας καὶ φύσεως τοῦ νοσήματος, περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαδόσεως τῆς καὶ περὶ τῶν μέσων, δι' ὧν προλαμβάνεται.

«Ἐν ἰδιαιτέρῳ καταστήματι, ἐν Λονδίῳ, φυλάττονται ἀπὸ τοῦ 1483 αἱ τῶν πολιτῶν διαθήκαι, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὑξήθη μέχρι σήμερον εἰς πολλὰς μυριάδας ἑκατομμυρίων, καὶ δι' ὧν ἡ δύνατο νὰ καλυφθῇ ἡ ἡμίσεια τῆς ἐπιφανείας τῶν τριῶν ἠνωμένων Βασιλείων. Τὴν ἀπειρον ταύτην πληθὺν δύναται τις νὰ ὑπολογίσῃ μανθάνων ὅτι κατ' ἔτος κατατίθενται αὐτῶν 40,000 διαθήκαι ἐκ μόνης τῆς ἀγγλικῆς πρωτεύουσας, καὶ 25,000 ἐκ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν. Μεταξὺ τῶν διαθηκῶν τούτων ὑπάρχουσι τινὲς ἔχουσαι μεγίστην ἱστορικὴν σπουδαιότητα, λ. χ. αἱ τῶν τοῦ Van Dycks, τοῦ Johnson, τοῦ Νέλσωνος, τοῦ Νεύτωνος, τοῦ Βελλικοτῶνος, τοῦ Μίλτωνος, καὶ τοῦ Σαϊκσπέιρου, πᾶσαι ὑλοστέγαστοι. Ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ ὑπῆρχε καὶ ἡ διαθήκη τοῦ Βοναπάρτου, ἣτις ἀπεδόθη τῷ 1857 εἰς τὸ γαλλικὸν ἔθνος τῇ αἰτήσει τοῦ Λουδοβίκου Ναπολέοντος.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ κινίνη μιγνυμένη μετὰ γάλακτος ἀπόλλυσι μέγα μέρος τῆς πικρᾶς αὐτῆς γέυσεως καὶ ἀποβαίνει λίαν εὐληπτος ἰδίᾳ εἰς τοὺς μικρὰς ἡλικίας ἀρρώστους. Ἐν ἔως 4 καὶ 1 [2 σιτάριον κινίνης μιγνυμένα μετὰ οὐγγίας γάλακτος ἀποτελοῦσιν ὑγρὸν ἥμισυ πικρὸν, 2 δὲ ἔως 3 σιτάρια κινίνης μετὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ γάλακτος ποσοῦ καθιστῶσιν αὐτὸ ἐλαφρῶς πικρὸν καὶ εὐληπτον· αἱ αὐταὶ τῆς κινίνης δόσεις ἐν μεγαλητέρῳ γάλακτος ποσότητι ἥμισυ ἀλλαιοῦσι τὴν γεῦσιν αὐτοῦ.